

SÄKERHET Fortsatt dykstopp efter materielinspektion av FMV.

ARBETSMILJÖ Utbildning införs efter ökat antal värmeskador.

DEBATT Dåligt ledarskap driver bort personal från Försvarsmakten.

nr. 5
2019

OFFICERSTIDNINGEN

För dig som är medlem i Officersförbundet

www.officersforbundet.se

Nominerad till Svenska Designpriset

Fullt rustat Gotland dröjer

➔ Förbanden är på plats på Gotland, men en stor del av uppbyggnadsarbetet återstår. Soldaten Sara Valleräng och hennes kamrater i den 18:e stridsgruppen ska lösa uppgifter i den dagliga verksamheten samtidigt som de påverkas av tillfälliga lokaler, problem med stödfunktioner och personalbrist.

Bedömning från Must: Twittrande officer har inte röjt hemlig information

Military Integrated
Safety Solutions

Efficient Integration
with other mission
critical equipment
e.g. helmets.

Enhanced
Situational
Awareness - GSReS
offers a passive
speech/diaphragm,
voice projection unit
(vpu) or integrated
microphone to
3M™ PELTOR™
ComTac™ solutions

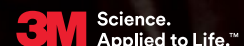
GSReS is a Modular
Respiratory Protection
System (MRPS) with the
ability to function as a
PAPR and / or SCBA.

Low Physiological
Burden – Low Breathing
Resistance CBRN Filters,
and on demand hydration
and auto-sweat removal
systems

Patented secondary
filtration technology
provides increased levels
of protection against
biological & radiological
particulates.

Trusted partners. Innovative solutions. A safer world.

För mer information, vänligen kontakta
Magnus Elmgren, tel 070-695 80 15 eller Anders Clason, tel 070-529 36 37

Always read and follow User Instructions and ensure proper fit and PPE compatibility.

2:e vice ordförande:

Läs mer!
Förbundsnytt
hittar du på sidorna
40-48.

Det är du som är Officersförbundet!

Och jag. Och alla andra som valt att bli medlemmar i vårt förbund.

Men vad var det som fick dig och mig att en gång faktiskt göra den aktiva åtgärden att ansöka om medlemskapet? En fråga vars svar tål att reflektera över och vrida och vända på, så vi som fackförbund även fortsättningsvis kan attrahera den militära personalen som anställs i Försvarsmakten.

Jag vet hur jag själv blev rekryterad av ingen mindre än nuvarande ÖB, vid den tiden en av de fackliga företrädarna på mitt förband. Då blev alla kadetter inbjudna till en mässkväll med facklig info som genomfördes av lokala fackliga företrädare. Det kändes angeläget att engagera sig, så jag tror vi allihop valde att bli medlemmar i facket där och då på stående fot.

En annan fråga man kan fundera på är varför du och jag sedan valt att vara kvar som medlemmar? Förhoppningsvis har vi ansett att vi faktiskt fått valuta för medlemsavgiften.

DET ÄRETT hårt arbete att rekrytera medlemmar, ett arbete där nyckeln till framgång är alla fackliga vardagshjältar ute på förbandens lokalföreningar, de som valt att engagera sig lite extra för dina och mina fackliga intressen; medlemmarna i lokala styrelsen, valberedningen, arbetsplatsombuden, revisorerna... och på de flesta ställen behöver dessa vardagshjältar bli fler!

”Men jag har inte tid att engagera mig” hör man ibland. Och visst är det så att alla medlemmar varken kan eller vill ha en ledande roll i det fackliga arbetet, men alla kan gå en facklig lokal grundkurs som anordnas av lokalföreningen, och alla kan vara behjälpliga med att fånga upp nya medarbetare för att värva dem som medlemmar, och inte minst kan alla inställa sig på årsmötet för att visa sitt engagemang och delta i arbetet med att besluta om vilka frågor föreningen skall jobba med.

Men det är givetvis inte ett självändamål att fylla ett fackförbund med så många medlemmar som möjligt; det är större syften än så med att rekrytera nya och vårda de redan befintliga medlemmarna så vi blir så många som möjligt!

ENAVDE största anledningarna är att den svenska modellen bygger på jämnstarka parter. Med många medlemmar i ryggen kan vi förhandla fram ännu bättre avtal som gynnar oss alla. Rätt nyttjad är den svenska modellen den finaste och mest ändamålsenliga svenska uppfinningen vi har! Fantastiskt och i princip världsunikt att arbetsgivare och fack tillsammans kan förhandla kollektivavtal med villkor som bägge sidor tjänar på.

Man kan se det som en god spiral; ju fler medlemmar desto bättre avtal, ju bättre avtal desto fler medarbetare som stannar kvar i Försvarsmakten. Människor som trivs blir goda ambassadörer vilket bidrar till att fler blir nyfikna på Försvarsmakten som arbetsgivare. En välbemannad

arbetsplats skapar trivsel och stabilitet vilket gör att människor trivs och vill stanna kvar.

Detta bör dessutom ses i ljuset av att arbetsgivare nu och framöver kommer att behöva konkurrera om arbetskraften, framför allt är det viktigt när vi som organisation nu är planerade att växa.

Vi skall därför av flera anledningar fortsätta att rekrytera medlemmar, nyttja vår fackliga rätt, utbilda oss, samverka, förhandla... varenda dag skall vi tillsammans göra allt vi kan för att skapa goda villkor och en bra arbetsmiljö för oss som arbetar i Försvarsmakten. ●

»Jag vet hur jag själv blev rekryterad av ingen mindre än nuvarande ÖB, vid den tiden en av de fackliga företrädarna på mitt förband.«

Håller du med?

Kommentera ledaren på vår Facebooksida.

Luleå, 25 augusti
Maria von Below
2:e vice ordförande

INNEHÅLL, NR 5 2019:

NYHETER

- 8 | Fortsatt dykstopp i Försvarsmakten
- 12 | Flera orsaker bakom sprängningsolycka med trossbåt 665
- 13 | Kraftig ökning av värme-relaterade sjukdomsfall
- 14 | Stort missnöje med löneläget bland militär personal

FÖRBANDSBESÖK

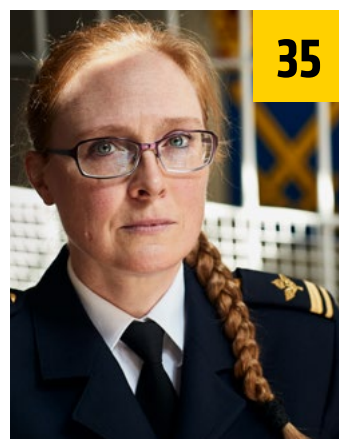
- 16 | Långsam återuppbyggnad av Gotlands regemente

FÖRDJUPNING

- 28 | Must: Twittrande officer har inte röjt hemlig information

ANALYS

- 32 | Årets SOM-undersökning: Förtroendet för försvaret varierar kraftigt

MEDLEMEN

- 35 | Veronica Johnsson första nya försvarsintendenten på länge

INSÄNT/DEBATT

- 36 | "Varför låter vi riktigt dåliga chefer jobba kvar som chefer i Försvarsmakten?"

KRÖNIKA

- 38 | Brandbekämpning bra för krigsdugligheten

FÖRBUNDSNYTT

- 40 | Ralsen 2019 – bättre men inte bra
- 42 | Försvarets finansiering säkrad – men personalen då?
- 44 | Porträttet: Elina Meyer – ingen vanlig fackpamp
- 46 | Fråga förbundet: Är jag med i Rals som SOU-student?

28

OMSLAGSFOTO:
Emil Malmberg

Hotas rikets säkerhet av att officerare deltar i försvarsdebatten?

Idetta nummer skriver vi återigen om officeren, som vi väljer att kalla för Gustav, som i december 2017 blev fråntagen sina arbetsuppgifter sedan han twittrat om försvarsfrågor. JO:s granskning om huruvida myndighetens agerande utgör en kränkning av yttrandefriheten och ett brott mot repressalieförbudet pågår fortfarande.

Kring frågan i stort gäller dock detta: att vidta straff- eller arbetsrättsliga åtgärder mot någon som utnyttjat sin yttrandefrihet får bara ske om det har stöd i lag. Anställda i Försvarsmakten har samma rätt som övriga offentligt anställda till yttrandefrihet utan risk för repressalier.

Att hålla försvarsdebatten levande, utan att för den sakens skull beröra sådant som omfattas av sekretess, är nödvändigt för Försvarsmakten som myndighet. Inte minst i en tid när omfattande förändringar sker är de anställdas synpunkter ett viktigt inslag. Det är rimligt att de får möjlighet att påverka den organisation som de i framtiden ska verka inom.

ÖB Micael Bydén har också gått ut och betonat vikten av en öppen och fri diskussion. ”Flera perspektiv berikar och ökar kvaliteten i vår verksamhet. Jag vill att chefer och medarbetare på alla nivåer bidrar och står upp för sina åsikter”, skrev han i ett inlägg på Försvarsmaktens blogg förra året.

Det kan inte nog understrykas. Det gäller bara att orden också visar sig i handling, längst ut i leden.

Läs mer om Gustav på sidorna 28–31.

»Att hålla försvarsdebatten levande, utan att för den sakens skull beröra sådant som omfattas av sekretess, är nödvändigt för Försvarsmakten som myndighet.«

JOSEFINE OWETZ
Chefredaktör

REDAKTION OCH KONTAKT

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz
070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren
070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

GRAFISK FORM

Christian Gård och Ali Moosavian
Torino Tidningsform
08-400 201 77
mail@torino.se

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Maria Widehed, Emil Malmberg,
Anna Hjorth, Pia Koskela, Johan Alp,
Tobias Andersson.

NUMMER 5, 2019

Officerstidningen ges ut av Officersförbundet. Åsikter i artiklar är inte uttryck för Officersförbundets policy/uppfattning. För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 42

TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

ANNONSER

Irmér Media AB
08-742 10 08
info@irmermedia.com
Annonser bokas senast en vecka före redaktionellt manusstopp:

Nr 6, 26 september
Nr 7, 31 oktober

TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

INSÄNDARE

Insändare som överskrider 3 500 tecken inklusive blanksteg tas ej emot. Eftertryck utan skriftligt tillstånd från redaktionen är inte tillåtet. Insändare skickas till:
info@officersforbundet.se

GIH söker deltagare i forskningsstudie

Vid Gymnastik- och Idrottshögskolan planeras nu en studie av hur fysisk aktivitet och stillasittande påverkar vår förmåga till att förändra blodcirkulationen i hjärnan, något som är av stor betydelse vid inläring och när vi skapar minnen. Vi söker nu deltagare i studien. Mer specifikt söker vi personer med följande egenskaper:

- Kvinnor och män mellan 40 och 60 år
- Har ett body mass index (BMI) under 35 kg/m²
- Inte har diabetes, epilepsi eller haft hjärtinfarkt, stroke eller hjärtsvikt.
- Inte medicinerar mot sömnstörningar, depression eller psykos.

Vad innebär det att delta i denna studie?

Som deltagare kommer du att vara på Gymnastik- och Idrottshögskolan (Lidingövägen 1 i Stockholm, vid Stockholms Stadion) vid

sammanlagt fyra tillfällen. Vid det första (som tar ca tre timmar) genomför deltagaren ett löpbandstest för bestämning av maximal syreupptagningsförmåga ("kondition"). Därtill testar deltagaren de undersökningsformer som kommer att ingå vid de tre kommande tillfällena. De tre följande tillfällena tar ca fem timmar och innehåller tester och en tretimmars period med antingen stillasittande, stillasittande med styrketräningspauser eller rörelsepauser med promenad varje halvtimme. Efter studien kommer du att få dina resultat presenterade för dig skriftligt.

Mer information kan fås från ansvariga forskare

Örjan Ekblom, 0725 10 48 59 eller orjan.ekblom@gih.se
Maria Ekblom, 070 003 95 86 eller maria.ekblom@gih.se

Extra förmånlig ränta för dig

En större utgift kan vara både väntad och oväntad. Oavsett vilket kan du som medlem i Officersförbundet låna upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 4,93* procent.

Läs mer och ansök på seb.se/medlemslan

* Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 4,93 %. En kreditprövning görs alltid. Det får inte finnas några betalningsanmärkningar och lägsta årsinkomst är 190 000 kr. Om den rörliga årsräntan är 4,93 %, blir den effektiva räntan 5,04 % för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år (60 återbetalningstillfällen), utan uppläggningsavgift. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 113 035 kronor och din månadskostnad blir 1 884 kronor. Årsränta per 2019-02-01.

/AKTUELLT

Har du en nyhet du vill tipsa oss om?

Hör av dig!

Du kan vara anonym.
tips@officerstidningen.se

Ny generaldirektör på FOI

● Jens Mattsson är sedan den 12 augusti ny generaldirektör för Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI. Beslutet om utnämningen togs vid regeringens

Jens Mattsson
generaldirektör sedan 2012. //J0

sammanträde den 9 maj. Jens Mattsson kommer närmast från Statens veterinärmedicinska anstalt, där han varit

Tredje bevakningsbåten är levererad

● FMV har levererat bevakningsbåten HMS Orädd till Försvarmakten efter livstidsförlängning. HMS Orädd är den tredje av fem bevakningsbåtar som byggs om till

bevakningsbåt typ 88. Fartygets huvuduppgift kommer, precis som innan ombyggnationen, att vara ubåtsjakt och sjötraffikkontroll för Amfibieregementet och bevakningsbåtskompaniet i Göteborg.

De huvudsakliga uppgraderingarna är bland annat ny sonar, nytt ledningssystem inklusive samband och ny ROV, fjärrstyrd undervattensfarkost. Resterande två bevakningsbåtar kommer att levereras till och med 2020, skriver FMV. //J0

Busstransport när Marin-staben flyttar till Muskö

● I början av juni genomförde Marinstaben flytten till Musköbasen i Haninge. Det innebär att samtliga försvarsgrensstaber nu har utlokaliseras från Höckvarteret i Stockholm. Eftersom kollektivtrafiken till och från Muskö är begränsad meddelade Marinstaben innan sommaren att man tillhandahåller en busstransport dagligen mellan Stockholm och Muskö. Under hösten kommer busstransporten att utvärderas och eventuellt justeras. //J0

Uppgörelse om extra miljarder till försvaret

● Utöver tidigare beslutade anslag har regeringen, Centerpartiet och Liberalerna enats om att tillföra försvaret fem miljarder kronor år 2022. Överenskommelsen innebär att anslagen för det militära försvaret höjs i en trappa om fem miljarder årligen under den resterande försvarsinriktningsperioden, i enlighet med Försvarsberedningens förslag. Nivån på försvarets anslag ökar med 20 extra miljarder fram till 2025, då anslaget ska ligga på 84 miljarder. //J0

Foto: Jimmy Croona/Försvarmakten

◀ Försvarsmaktens eldhandvapen, AK 5, kom redan på 80-talet.

MATERIEL

Strid mot klockan för nytt eldhandvapen

Tiden håller på att rinna ut för ett nytt eldhandvapen till 2025. Senast i februari måste FMV få uppdraget av Försvarsmakten att påbörja anskaffning, annars spricker tidsplanen.

➔ OM TIDSPLANEN ATT påbörja införandet av ett nytt eldhandvapen år 2025 med slutleverans 2029 ska hålla, måste Försvarsmakten ge Försvarets materielverk uppdrag om anskaffning senast i februari nästa år. Men än så länge har ingenting sådant inkommit. Det säger Anders Östberg vid enheten för soldatburna vapen och utbildningsmateriel på FMV: – Om vi inte får uppdraget i tid måste vi skjuta upp hela processen, vilket vore synd. Dagarna går och det börjar bli alltmer tidspressat.

Huruvida det blir någon beställning från Försvarsmakten innan tiden löper ut är oklart.

– Jag kan tyvärr inte uttala mig i den frågan i dagsläget, men vi har ett arbete som pågår, säger Försvarsmaktens Urban Lindfors, materielområdesansvarig på Planeringssektionen i Enköping.

Även beslut om det nya eldhandvapnets förmågor dröjer.

– Det enda jag kan säga är att vi jobbar med den frågan, säger Urban Lindfors.

De eldhandvapen som nyttjas i Försvarsmakten idag har varit i bruk i decennier. AK 4, som används av hemvärnet, kom redan 1965 och AK 5 har hängt med sedan mitten av 80-talet.

/LINDA SUNDGREN

Foto: Jimmy Croonal/Försvarmakten

▲ Sedan förra sommaren måste förbanden söka dispens inför varje nytt dykkupdrag.

DYKNING

Fortsatt dykstopp i Försvarmakten

Nyttjandeförbudet av dykmateriel inom Försvarmakten består. Däremot är röjdykarsystem OMD 10 åter i bruk, om än med vissa restriktioner. När FM:s dykverksamhet kan vara igång som vanligt igen är oklart.

➔ **NU ÄR DET** över ett år sedan dykförbud infördes i Försvarmakten på grund av omfattande brister i hanteringen av dykmateriel. När Officerstidningen pratade med chefen för Dykeri- och navalmedicinskt centrum vid Sjöstridsskolan, Ulf Sjöwall, i början av året var förhoppningen att verksamheten skulle kunna återupptas till midsommar, men så blev inte fallet.

– FMV är inte klar med sin uppföljande inspektion av de åtgärder som vidtagits och dykstoppet kvarstår. Jag vet inte när det kommer att kunna hävas, säger Ulf Sjöwall.

» **Vi har ett begränsat antal apparater vi kan använda och viss materiel kan inte nyttjas alls.** «

UNDER ANDRA HALVAN av juni kom FMV Materielinspektion med en första delrapport om den uppföljande inspektionen av vidtagna åtgärder. Den visar att en majoritet av de granskade bristerna inte är omhändertagna. Bland annat finns fortfarande inget beslut om inrättande av centralförråd av dykmateriel i Karlskrona, dokumentationen brister, det finns oklarheter i logistikkedjan och en del dykmateriel har varit på villovägar i flera år. FMV:s inspektioner fortgår och ytterligare delrapporter är att vänta.

– Ett sådant här förändringsarbete med flera parter inblandade tar tid. Sedan årsskiftet har vi ock-

så gått in en ny organisation vilket påverkar arbetet. Många av de brister vi ser är kopplade till ledning och organisation, säger Ulf Sjöwall.

De fortsatta problemen inom dykverksamheten gör att nyttjandeförbudet av dykmaterielen består. Genom ett dispensförfarande kan förbanden ändå utföra viss dykverksamhet, men inte i den omfattningen som sker under normala förhållanden.

– Vi har ett begränsat antal apparater vi kan använda och viss materiel kan inte nyttjas alls, säger Ulf Sjöwall. Dispensförfarandet gör att vi kan upprätthålla kompetensen, men vi kan inte använda systemen fullt ut och vi dyker mindre än vanligt.

RÖJDYKARSYSTEM OMD 10 belades med nyttjandeförbud redan 2015 efter flera fall av dykarsjuka. Ett försök att återinföra systemet gjordes 2016, men när nya fel uppdagades avbröts verksamheten på nytt. Sedan förra sommaren har systemet börjat användas igen, om än inte fullt ut.

– Vi håller på att återta röjdykarförmågan och utbilda dykare och det kommer att fortgå fram till årsskiftet. Systemet har vissa restriktioner, men jag vill inte gå närmare in på vilka det är, säger Ulf Sjöwall.

/LINDA SUNDGREN

Centrum för cybersäkerhet

● Försvarsmakten har beslutat att finansiera ett centrum för cybersäkerhet på KTH fram till åtminstone 2024. Satsningen syftar till att öka kunskapen om

cybersäkerhet, bidra till förmågan att genomföra operationer i cyberrymden och se till att myndigheten har försvarbara och skyddade informationssystem. **FM ska kunna utbilda blivande cybersoldater vid KTH och med**

tiden kan även officerare kunna utbildas här med hjälp av anpassade kurser inom cyberförsvar och informationssäkerhet. Det här skriver Försvarsmakten på sin hemsida. Centrumet öppnar 1 januari 2020. /LS

SÄKERHET

Åtalas för kartläggning av skyddsobjekt

En 41-årig man misstänks för att under flera år ha dokumenterat och fotograferat militära anläggningar. Nu åtalas han för grov obehörig befattning med hemlig uppgift med stor betydelse för Sveriges säkerhet.

➔ **FRÅN APRIL 2013** till december 2017 misstänks mannen ha bedrivit en omfattande och systematisk kartläggning av militära anläggningar med olika funktioner inom Försvarsmakten och totalförsvaret.

Totalt handlar det om 36 skyddsobjekt på olika platser i landet. Samtliga har varit belagda med foto- och tillträdesförbud. Enligt åklagaren har 41-åringen systematiskt kartlagt anläggningarna genom att dokumentera, fotografera och hämta in uppgifter om dem.

Mannen står nu åtalad vid Göteborgs tingsrätt för grov obehörig befattning med hemlig uppgift.

– Det här är en allvarlig brottslighet som mannen är misstänkt för. Jag bedömer brottet som grovt eftersom det rör förhållanden som är av stor betydelse för Sveriges säkerhet. Utöver egen kartläggning blir även inhämtning från öppna källor olaglig om den är systematiserad, säger kammaråklagare Mats Ljungqvist på

riksenheten för säkerhetsmål, i ett pressmeddelande från Åklagarmyndigheten.

Mannen, som är bosatt i Göteborg, förnekar brott. I förhör säger han bland annat att informationsinsamlandet har varit hobby. Han säger också att han inte kände till att anläggningarna var skyddsobjekt.

Åtalet mot 41-åringen är en del av en större utredning.

– Den här typen av kartläggningar är olaglig. Vi har fler förundersökningar som pågår och vi tar det här på allra största allvar. Vi har inte hittat några kopplingar till främmande makt och därför är inte brottet rubricerat som spioneri, säger Mats Ljungqvist.

/JOSEFINE OWETZ

Foto: Jimmy Coorna/Försvarsmakten

Förstärkt luftvärns- skydd på Gotland

● Den 1 juli tilldelades Gotlands regemente, P 18, luftvärnssystem 23. Systemet är markbaserat med medellång räckvidd och ska ge en väsentligt ökad räckvidd jämfört med den förmåga förbandet hade tidigare i form av två plutoner med fyra luftvärnskanonvagnar 90 var.

Luftvärnssystem 23 består av en spaningsradar (PS 90) samt en eller flera eldenheter. Roboten har en effektiv räckvidd på 15 till 20 kilometer och två robotar kan vara i luften samtidigt. **Enligt ett uttalande av Micael Bydén på Försvarsmaktens hemsida är tilldelningen av luftvärnssystem 23 en "här och nu-lösning" för att kunna möta en ökad hotbild. Däremot kvarstår behovet av framtida nya luftvärnssystem. /LS**

Medaljering efter insats i Irak

● Ett 70-tal soldater och officerare från Södra skånska regementet och Ledningsregementet har under våren varit på plats i Irak som en del av Sveriges militära bidrag i landet. I början av juli var de tillbaka på svensk mark och medaljerades för sina insatser. Det svenska styrkebidraget till koalitionen mot IS verkar i huvudsak i norra Irak och har rådgivning och utbildning av de irakiska försvarsstyrkorna som huvuduppgift. I maj beslutade Försvarsmakten att tillfälligt avbryta utbildningen i Irak. Detta på grund av det spända säkerhetsläget mellan USA och Iran. /JO

18

Så många helikopter 14 har Försvarets materielverk levererat till Försvarsmakten. I juli överlämnade FMV den sista serieleveransen till F 21 i Luleå. Flera av de redan levererade helikoptrarna är hos industrin för ombyggnad till slutkonfiguration. FMV har beställt 18 hkp 14, varav nio är markoperativa och nio som kan utrustas för ubåtsjakt.

VETENSKAPLIG ARTIKEL

Stort fokus på anfall bland arméofficerare

Svenska arméofficerare tenderar att tänka offensivt och fokuserar gärna på anfall, men det stämmer dåligt överens med den militärstrategiska doktrinen och ger mindre utrymme för andra militära krigsstrategier. Det framgår av en vetenskaplig artikel vid Forsvarshögskolan.

➔ DET FINNS EN mängd olika strategier och taktiker för militär krigsföring, men bland svenska arméofficerare dominerar offensivt tänkande. I en enkätundersökning genomförd vid Forsvarshögskolan uppgav åtta av tio tillfrågade arméofficerare att de föredrog en offensiv krigsföring framför defensiv inriktning.

– Det som bekymrar oss är att det här inte stämmer överens med de doktriner som ÖB och Högkvarteret skriver. Både offensiv och defensiv inriktning bör diskuteras och praktiseras för att förebygga krig och möta angrepp, men i praktiken är det mest offensivt. Den här diskrepansen skapar inte ett robust system

» **Defensiva strategier handlar om att släppa rum och det är något jag tror att vi måste börja prata om.** «

i officerens tänkande och utövande, säger överstelöjtnant Peter Ahlström som genomfört studien tillsammans med docent Mikael Weissmann.

Ett annat problem som artikelförfattarna berör är den snäva tolkningen av begreppet offensiv krigsföring. Peter Ahlström poängterar att det finns en stor bredd av åtgärder inom det offensiva spannet, men att det i

praktiken ändå brukar koka ner till anfall.

– Offensiv likställs ofta med anfall, men det kan även handla om att nyttja andra stridsuppgifter för att ta kontroll över en situation, säger han.

FÖR ATT NÅ målen i de militärstrategiska doktrinerna som försvarsmaktsledningen beslutat om, behöver man anamma en vidare tolkning av begreppet offensiv, menar artikelförfattarna. Större vikt behöver läggas vid defensiv inriktning och de möjligheter till militärstrategiska beslut som det ger.

– Defensiv inriktning och tänkande handlar om att släppa rum och det är något jag tror att vi måste börja prata om. I Forsvarsberedningens senaste rapport talar man om att vi ska kunna försvara Sverige i tre månader i väntan på hjälp uti-

► Defensiva krigsstrategier glöms ofta bort till förmån för offensivt tänkande och anfall, visar en studie från Forsvarshögskolan.

från, men då måste vi också besluta om vilka delar av landet vi avser att skydda. Gotland ska vi tydligen försvara eftersom vi har återmilitariserat ön för dyra pengar, men sedan då? Jag förstår att det här är en politiskt känslig fråga, men det är något vi måste våga diskutera, säger Peter Ahlström.

ENLIGT UNDERSÖKNINGEN BOTTNAR dominansen av offensivt tänkande bland arméofficerare i framför allt tre faktorer: militära teorier och principer, utbildning samt militär historia. Inom den militärhistoriska litteraturen dominerar skildringar och analyser av vanna slag och även i officersutbildningen ligger tonvikten på offensiv inriktning, säger Peter Ahlström.

– Jag har själv varit en bov i det här. Med mina 42 år i yrket och som tidigare chef för marksektionen vid Forsvarshögskolan har mycket handlat om att vara offensiv, att vara först på plats, anfall. Det är sällan vi pratat om att något måste släppas.

Foto: Mats Nyström/Forsvarsmakten

◀ "Jag upplever att vi var mer defensivt inriktade när vi hade infanteribrigader. Idag är alla mekaniserade och då blir det mer offensivt."

Foto: Joel Thungren /Försvarsmakten

Och på det här området har utvecklingen inte gått åt rätt håll, menar Ahlström.

– Jag upplever att vi var mer defensivt inriktade när vi hade infanteribrigader. Idag är alla mekaniserade och då blir det mer offensivt. Risken med en offensiv strategi är att du förbrukar dig själv innan någon annan överhuvudtaget hunnit fram för att kunna hjälpa till.

FÖR ATT FÖRÄNDRA tankesättet kring olika inriktningar och försöka använda sig av flera metoder än vad som är fallet i dag, tror artikelförfattarna att det krävs olika åtgärder. Dels behöver Försvarsmaktsledningen, som står bakom de militära doktrinerna, vinnlägga sig om att deras ord och ambitioner också omsätts i handling. De enskilda stridsskolorna samt Försvarshögskolan behöver föra in mer

defensivt tänkande i undervisningen och de militära övningarna måste omfattas av mer defensiva inslag. Att tillämpa olika lösningar i konfliktsituationer handlar om att öka chanserna till framgång och att bli mindre förutsägbara för fienden, säger Peter Ahlström.

– Det är farligt att alltid göra samma sak. Vi ska vara exempelösa i vårt uttalande.

/LINDA SUNDGREN

FAKTA

Observationer och intervjuer

Artikeln heter "Mirror, mirror on the wall, who is the most offensive of them all? Explaining the offensive bias in military tactical thinking". Den bygger på såväl en enkätundersökning som intervjuer samt deltagande observationer vid övning (CJSE 15) och på Försvarshögskolans högre stabskurs. Enkäten skickades ut till 140 svenska arméofficärer, främst OF 3 och 4. Av dem valde 60 stycken att delta i undersökningen.

Foto: Försvarsmakten

HALLÅ DÄR...

...Fredrik Runesjö, handläggare jämställdhet och likabehandling på Högkvarteret, som arbetade med Försvarsmaktens deltagande i Stockholm Pride.

● Hur såg deltagandet ut?

– Förutom att vi som vanligt gick i Prideparaden, med rekordmånga deltagare, så hade vi för första gången på länge en etablering i Pride park med aktiviteter. Vi hade också anställda som deltog i loppet Run for Pride. Därutöver deltog vi i flera seminarier och panelsamtal.

● Ett panelsamtal hade temat "Komma ut i en machoorganisation" – är det fortfarande svårt att komma ut i Försvarsmakten?

– Jag tror att det har blivit bättre men det är fortfarande så att vi hela tiden behöver slipa ner eventuella trösklar. Ofta kommer man inte ut bara en gång, utan flera gånger, när man hamnar i nya arbetslag eller får nya kollegor. För att det ska bli skillnad krävs det att fler personer är öppna och beredda att stå upp för vår värdegrund.

● Hur arbetar Försvarsmakten med dessa frågor idag?

– Vi har ett ständigt pågående arbete vad gäller fortbildning för chefer. Det är viktigt att alla tillgodogör sig vad som står i vår värdegrund och uppförandekod, och att fler chefer visar med ord och handling vad som gäller, för det största arbetet sker ute på förbanden. **/J**

▲ Trossbåt 665 vattenfylldes och sjönk när hon efter olyckan bärgades till varvet på Muskö. Trossbåt 662, som bilden visar, är av samma typ som den olycksdrabbade.

TROSSBÅT 665

Brister vid sprängningsolycka utanför Öja

Bristande kommunikation, oklara lydnadsförhållanden och en sprängladdning som dras in i aktersuget. Flera faktorer bidrog till sprängolyckan, visar utredningsrapporten. Nu genomför FM redare en översyn av rutiner vid ammunitionsröjningsuppdrag.

➔ DEN 1 NOVEMBER 2018 ska ett marint rökljus oskadliggöras i vattnet öster om Öja. Rökljuset tejpas fast tillsammans med en påläggsladdning på en 25 liters plastdunk och placeras i vattnet från akterplattformen. När båten försöker köra därifrån följer dunken med i vattenströmmen in mot trossbåten. Trots upprepade försök lyckas man inte avlägsna sprängladdningen från båten.

Sprängladdningen detonerar och slår upp ett hål i skrovet under vattenlinjen och båtens sätts på grund på en närliggande ö för att inte sjunka. När båten senare

bärgas till varvet på Muskö ökar vatteninträngningen och framme vid Muskö sjunker den till botten.

FÖRSVARSMAKTENS INTERNA UTREDNING om olyckan visar att flera brister och beslut bidrog till det som skedde. En bidragande orsak var otillräcklig kommunikation mellan ammunitionsröjningsledaren och fartygschefen. Bland annat visste

personalen i styrhytten inte om att sprängladdningen sjösattes från akterplattformen. Staffan Littorin, som leder uppföljningsar-

» **Fartygschefen är alltid högste ansvarig för allt som sker ombord.** «

betet efter olyckan hos FM redare, säger att en möjlighet kan vara att låta fler än idag genomgå kursen i crew resource management (CRM), som handlar om kommunikation, samarbete och säkerhet ombord.

– I kurserna ligger mycket fokus på hur man arbetar som ett team ombord. Inom fartygsbesättningarna genomgår alla den här kursen ner till en viss nivå. Nu överväger vi om CRM även ska implementeras hos ammunitionsröjarna, säger Staffan Littorin.

I OLYCKSRAPPORTEN KRITISERAS även sådant som användandet av sprängning som förstöringsmetod, nyttjande av fördröjd tändning som inte går att avbryta efter initiering och oklarheter om det var fartygschefen eller ammunitionsröjningsledaren som ledde verksamheten och vem som kunde beordra hur fartyget och besättningen skulle agera.

– Fartygschefen är alltid högste ansvarig för allt som sker ombord, säger Staffan Littorin. På grund av att det gick som det gjorde i det här fallet har FM redare utfärdat direktiv där såväl Marinstaben som Fjärde sjöstridsflottillen och Marinbasen ska redovisa hur verksamhet och rutiner ser ut på en rad punkter samt även presentera förslag till förbättringar.

Under september månad ska förbanden inkomma med sina redovisningar.

/LINDA SUNDGREN

Veteraner marscherade på Gotland

● Årets veteranmarsch genomfördes på Gotland mellan den 27 juni och 7 juli. Under tio dagar vandrade veteraner, anhöriga och andra intresserade 30 mil

runt hela ön med start i Vibble och målgång i Tingstäde. Orter som besöktes på vägen var bland annat Klintehamn, Hemse, Hoburgen, Slite och Fårö. **Marschen genomförs till förmån för svenska veteraner och deras familjer**

som kan få ekonomisk stöttning genom intäkter av försäljning av Gula bandet. Sedan den första veteranmarschen genomfördes 2013 har man samlat in över en halv miljon kronor. Arrangör är Sveriges veteranförbund. //LS

»DET BEHÖVS DÄRFÖR ATT VI SKA VARA RELEVANTA I ETT FÖRSÄMRAT OMVÄRLDSLÄGE. DET INNEBÄR ATT VI FÅR ETT LUFTVÄRNSSYSTEM AV VÄRLDSKLASS. DET ÄR STARTEN PÅ OMBEVÄPNINGEN AV HELA VÅR LUFTFÖRSVARFÖRMÅGA, ELLER LUFTVÄRNETS DEL I DEN«

Det sa arméchef generalmajor Karl Engelbretsson till P4 Halland i samband med att nya robotsystemet 98, som ersätter det 40 år gamla systemet robot 70, överlämnades till Luftvärnsregementet i Halmstad den 23 augusti.

Fortsatt militärt bidrag i Mali

● Sverige ska fortsätta delta i den pågående FN-insatsen Minusma i Mali, det beslutade riksdagen den 12 juni. Enligt förslaget ska Sverige delta med en styrka om högst 470 personer fram till den 30 juni 2020, under förutsättning att insatsen får fortsatt mandat från FN:s säkerhetsråd. Beslut om svenskt deltagande i insatsen förnyas av riksdagen årligen med ett år i taget. **Det nuvarande truppbidraget och den svenska förläggningen Camp Nobel i utkanten av Timbuktu ska avvecklas, och det arbetet kommer att påbörjas den 1 december.** Regeringen antas återkomma till riksdagen med förslag om ett nytt truppbidrag med placering på annan plats i Mali. //JO

Foto: Johan Lundahl/Försvarmakten

ARBETSSKADOR

Kraftig ökning av värmeskador

Förra året ökade antalet värmerelaterade sjukdomsfall i Försvarmakten kraftigt och elva personer fick föras till sjukhus. I somras införde myndigheten en tre timmar lång utbildning om verksamhet i varmt väder.

➔ **SOMMAREN 2018 FICK** elva personer föras till sjukhus på grund av sjukdomstillstånd orsakade av värme. Minst två av dem hade mycket allvarliga symtom, varav en drabbades av andningsstillstånd. Det här visar Försvarmaktens senaste arbetsskaderapport.

– Flera av fallen var kopplade till jägarmarsch, säger Björn Skoog på Försvarmsmedicincentrum i Göteborg. Det är ett tufft avslut på utbildningen med individer som inte ger upp i första taget.

Enligt Björn Skoog brukar Försvarmakten i Sverige endast ha ett par värmerelaterade sjukdomsfall om året. Det ligger nära till hands att tro att fjolårets ökning berodde på den extrema värmebøljan, som då rådde, men så var inte fallet, säger Björn Skoog. – Sjukdomsfallen inträffa-

Björn Skoog

de inte när det var 30, 35 grader utan snarare när det var 20, 25, alltså ganska normala sommartemperaturer. Inför en tung marsch ska en riskhantering genomföras och utifrån den åtgärder vidtas, som lättnad i

buren packning, lättnad i klädsel med mera. Riskhantering ska även genomföras kontinuerligt under övningen.

I somras införde Försvarmakten tre digitala utbildningar (grund, övningsledare och medicinsk personal) om verksamhet i varmt väder.

//LINDA SUNDGREN

Foto: Försvarshögskolan

163 började högre officersprogrammet Höstterminen på högre officersprogrammet vid Försvarshögskolan har dragit igång. Totalt påbörjar 163 nya kursdeltagare utbildningen. Av dessa ska 64 stycken gå ettåriga HOP 1, som leder till en magisterexamen, och 99 stycken ska gå tvååriga HOP 12, som leder till en masterexamen.

Foto: Saab AB

Ny version av granatgeväret Carl Gustaf

● Nya versionen av granatgevär 18, Carl Gustaf, kommer att börja levereras till Försvarmakten under perioden 2020-2023. Det blev klart när FMV tecknade ett tioårigt ramavtal med Saab Dynamics.

Carl Gustaf lanserades redan 1948 och genom åren har det svenskutvecklade granatgeväret sålts till mer än 40 länder. Den nya versionen av granatgevär 18 är förberett för integration av intelligenta sikten och användning av framtida programmerbar ammunition, skriver FMV. //J0

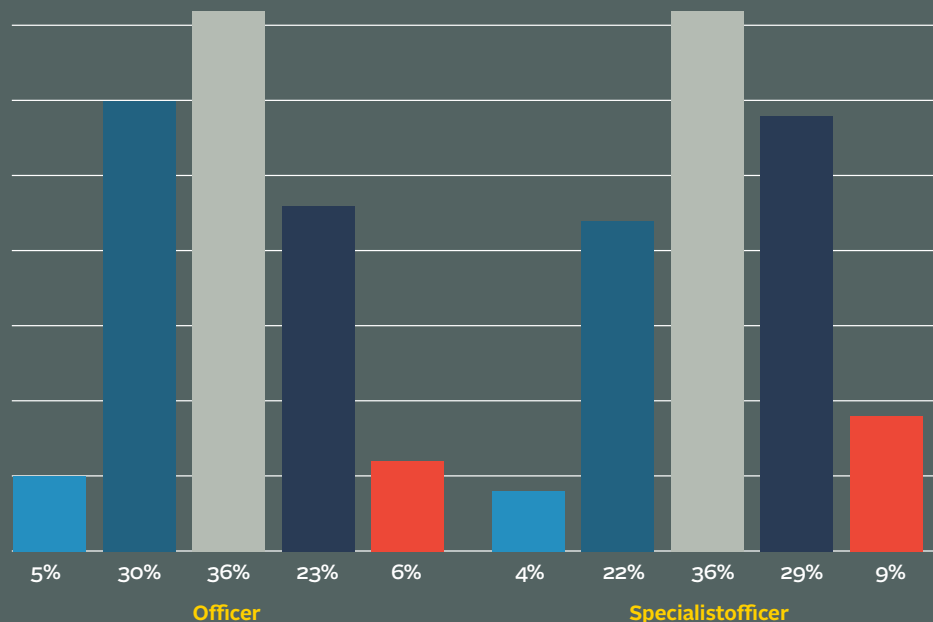
»VI HAR SKAPAT EN RELATION SOM BYGGER PÅ FÖRTROENDE OCH DET GÄLLER PÅ ALLA NIVÅER. MAN KAN STARTA PÅ FÖRSVARSCHEFSNIVÅN OCH DET GÅR RAKT IGENOM VÅRT SYSTEM MER ELLER MINDRE NER TILL ENSKILD SOLDAT OCH SJÖMAN. VI ÄR BEREDDA ATT AGERA TILLSAMMANS BORTOM FREDSTID OM VI FÅR POLITISKA BESLUT«

Det säger ÖB Micael Bydén om det svensk-finska samarbetet i en artikel på Försvarmaktens webbplats. Som enda utländska gäst deltog han när Finland bytte försvarschef nyligen. General Jarmo Lindberg går i pension som kommandör för finska försvarsmakten och lämnar över till Timo Kivinen.

NÖJDHET MED LÖNEN

Mycket nöjd 5 4 3 2 1 Mycket missnöjd

Källa: Rapporten "Synen på lönen", Officersförbundet

LÖNER

Många missnöjda med lönen – få vågar klaga

Det finns ett utbrett missnöje vad gäller lönenivåerna i Försvarmakten bland Officersförbundets medlemmar. Samtidigt har många gett upp försöken att påverka sin lön och nästan var femte medlem uppger att de inte vågar klaga på lönen, visar förbundets medlemsenkät

➔ I ENKÄTEN, SOM genomfördes tidigare i år i samarbete med Demoskop, ställdes en rad frågor om hur Officersförbundets medlemmar ser på sin lön. Av de 524 personer som

har svarat på enkäten anser en fjärdedel att deras lön är rimlig. Yngre officerare och GSS är överrepresenterade bland dem som anser att deras lön är felaktig.

Många fler kadetter på Officersprogrammet

● 192 kadetter har påbörjat sina studier på officersprogrammet. Det är en ökning med 43 procent jämfört med 2018, skriver Förvarshögskolan. Totalt sökte 708 personer officersprogrammet, vilket är den högsta siffran på nio år.

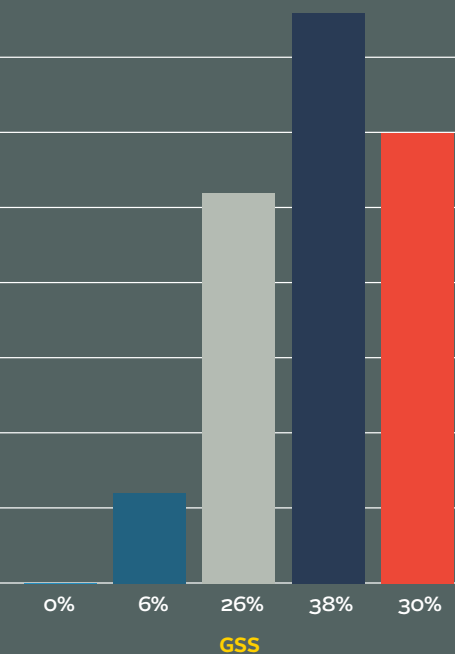
Av dessa var det 314 som kla-

rade antagningstesterna och fick ett positivt antagningsbesked. Det innebär att nästan 40 procent av de antagna tackar nej till platsen. Störst andel som inte tar sin plats återfinns bland de som söker direkt från värnplikten, enligt FHS.

– Vi har ett gediget analysarbete framför oss för att undersöka varför många väljer att

tacka nej och vad de istället väljer att göra, om de väljer att studera annat, tar anställning som gruppbefäl, soldat eller sjöman i Försvarmakten eller väljer att göra något annat, säger Hans Granlund.

Antalet platser på Officersprogrammet har sedan förra året ökat från 150 till 225 platser. //J0

Hur ser du på det utbredda missnöjet över löneläget bland förbundets medlemmar?

– Jag är fullt medveten om och har full förståelse för missnöjet. Löneläget för militär personal är lågt, och har halkat efter, säger Lars Fresker, förbundsordförande i Officersförbundet.

Vad är Officersförbundets ansvar i detta?

– I och med att vi är arbetstagarparten, och lönerna sätts i förhandling, så är det klart att det vilar ett ansvar även på oss. Vi har uppenbarligen inte lyckats fullt ut med att få arbetsgivaren att förstå värdet av våra medlemmar. Men, finns det inga pengar att förhandla om så är det omöjligt att förhandla sig till de lönellyft som krävs. Det måste börja med att arbetsgi-

Lars Fresker

varen inser att lönefrågan är en viktig faktor för att rekrytera och behålla, samtidigt som politiken tillskjuter medel.

Peter Löfvendahl

NÄSTAN VAR FEMTE medlem som svarat på enkäten uppger att de inte vågar klaga på sin lön. Av de yngre medlemmarna är det fyra av tio som inte vågar klaga. En tredjedel av de tillfrågade har helt gett upp försöken att påverka vad man tjänar, framgår av rapporten "Synen på lönen" där enkätens resultat redovisas.

Trots missnöjet är det få medlemmar som pratar lön med facket. Och när det kommer till hur man försöker påverka sin lön är det bara 20 procent som försöker påverka sin egen lön genom påtryckningar via Officersförbundet.

– Våra medlemmar är militärer. Vi klagar inte, utan gör vårt jobb under de förutsättningar som står oss till buds. Ibland ligger det oss om foten.

Varför har inte förbundet lyckats bättre med att höja lönerna för medlemmarna?

– På central nivå arbetar vi med den här frågan konstant. Men man måste förstå att förbundet är inte bara jag, styrelsen och kansliet. Förbundet är alla våra medlemmar tillsammans. Det

krävs att lönefrågan lyfts av alla, i alla kanaler och sammanhang, säger Lars Fresker.

Hur ser Officersförbundet på Försvarsmaktens kommentar nedan?

– Om det handlar om att öka medarbetares trygghet i att lyfta kritik tror vi inte att ett utökat fokus på lönesättande samtal skulle

bidra. Såväl medarbetarsamtal som lönesamtal ska i dag genomföras mellan chef och arbetstagarare. Ska vi öka tryggheten handlar det mer om att först få dessa funktioner att fungera ändamålsenligt, något som i dag tyvärr inte är fallet på många håll inom

Försvarsmakten. Det är ett av skälen till varför en klar majoritet av medlemmarna väljer traditionell förhandling, säger Peter Löfvendahl, förbundsdirektör.

/JOSEFINE OWETZ

KOMMENTAR

Försvarsmaktens förhandlingschef Henrik Stålpets om medlemsenkäten:

"Det är olyckligt att individerna inte vågar klaga på lönen. Medarbetares åsikt om lönen bör rymmas inom dialogen mellan medarbetare och chef. En dialog som bör pågå under hela året för att formaliseras under medarbetarsamtalen.

I kollektivavtalet med Officersförbundet finns två metoder för lönesättning – lönesättande samtal och traditionell förhandling. Båda metoderna används med en stark övervikt på traditionell förhandling. Försvarsmakten skulle gärna öka andelen lönesättande samtal i verksamheten för att få igång dialogen kring lön mellan medarbetare och chef. Vår uppfattning är att vi genom en mer direkt dialog kring lön också ökar tryggheten i att lyfta kritik om man har sådan."

Foto: Försvarsmakten

13 000

Så många ungdomar födda 2001 har Rekryteringsmyndigheten kallat till mönstring. Den 19 augusti inleddes testerna. Mönstringen till Försvarsmaktens 5 000 utbildningsplatser pågår under hösten och våren 2020.

Förbandsbesök: Gotlands regemente P 18

TEXT: Maria Widehed
FOTO: Emil Malmberg

EN MODERN tesaga

Ett förstärkt luftvärnsskydd, landets modernaste försvarsfaciliteter under uppbyggnad, ett utvidgat miljötillstånd och en bagge som just befordrats - **omvärldsbilden av det gotländska försva-**
ret ser ljus ut. Men när Officerstidningen korsar Östersjön möter vi tillfälliga baracker, personalbrist och en stab med över fyra timmars promenadväg till sitt förband.

S

trax efter klockan åtta på morgonen tar vi bilen från Visby och kör mot Tofta skjutfält. Vid P 18:s nymonterade bom byts sensommargrönskan ut mot betongblock, byggcontainrar och baracker.

– Vi är en liten anorektisk organisation under uppbyggnad, säger major Mats Lundin, personalchef för 18:e stridsgruppen.

Han stänger dörren till den ljusgula baracken bakom sig. Fram till sommaren 2020 är detta det närmaste någon kommer att ha ett arbetsrum vid Tofta skjutfält. Här huserar stridsgruppen och dess stab, samt några få funktioner från P 18.

Barackerna byggdes egentligen för en gymnasieskola på ön, men har blåsts ur och inretts med enkla rågipsväggar. Ett dieseldrivet elverk sköter elförsörjningen och eftersom eget avlopp länge saknats har avloppsvattnet samlats upp i tankar och färskvatten körts ut. Först för ett par månader sedan fick de rinnande vatten i kranen.

– Mycket kommer på plats efter hand eftersom vi bygger vägen samtidigt som vi går på den, säger han.

Major Lundin är en av P 18:s hemvändare. Han lämnade regementet för 19 år sedan för att driva eget, men i januari snörade han åter på kängorna.

– Här finns en god kamratanda, den har jag saknat.

DET KNASTRAR under kängorna när vi sneddar över torr barrtäckt

Stridsgruppens nya kontinuerligt anställda soldater har just anlänt.

▲ "Viljan att hjälpas åt är stark här, men det är en uppbyggnad som sliter på personalen" konstaterar fanjunkare Sjöberg, kommunikationschef Ångshammar och major Lundin.

» VI ÄR EN LITEN ANOREKTISK ORGANISATION UNDER UPPBYGGNAD.

Mats Lundin, personalchef för 18:e stridsgruppen

mark – vägarna inne på det nya garnisonsområdet är fortfarande inte färdigbyggda.

Väl framme där bygget är i full gång låter det snabbt annorlunda. Vi sätter fötterna på varm och ljus, bländande asfalt som sträcker sig mellan uppställningsplatser för fordon, plutonsförråd och en stridsfordonsverkstad som sedan mars 2018 har börjat ta form.

Man blev tvungen att bygga nytt. Efter den sista förbandsnedläggningen på ön 2005 såldes så gott som alla byggnader av. I P 18:s gamla lokaler i Visborg huserar nu bland annat Region Gotland. I den gamla matsalen har det flyttat in en restaurang med thailändskt som specialitet och regementets verkstad har blivit civil.

Det nya garnisonsområdet håller på att få Sveriges modernaste försvarsfaciliteter med nybyggt motorområde, verkstäder, kontorslokaler, motionshall, repövningsläger och vakt.

I dag finns planerat för 30 000 kvadratmeter varm- och kallyta och cirka 130 000 kvadratmeter hårdgjorda ytor. Kostnaden för bygget beräknas till omkring 900 miljoner kronor.

– Fast det går långsamt, konstaterar major Lundin. Det har varit förseningar i varje led och det drabbar oss längst ut.

På grund av överklaganden har nybygget vid Tofta blivit mer än ett år försenat. Och hösten 2017 fick stridsgruppen flytta in i temporära kontorslokaler, träningslokaler och utrymmen för att äta lunch, duscha och tvätta kläder.

– Vi har inga kaserner, ingen matsal, ingen mäss – men verksamheten förväntas fungera som hos alla andra. Det är ingen som skulle starta upp en fabrik och förvänta sig att leverera samtidigt som man bygger, säger 18:e stridsgruppens plutonchef, fanjunkare Johan Sjöberg, som har gjort oss sällskap.

Andra viktiga funktioner saknas också. I dag finns ingen försvarshälsa på ön, i stället får soldaterna vända sig till civila vårdcentraler, förklarar Sjöberg.

– Det är under all kritik, vi har varit här i två år nu.

...

ETT HÖGT OCH gällt skrik skär genom tallar och granar. Skriket från 20-åriga soldat Sara Valléräng ackompanjeras snart av ett tiotal andra.

Vi har lämnat garnisonsområdet för att ta oss in på skjutfältet. Efter att ha vikt av från den maskroskantade grusvägen till en skogsdunge får vi kvickt väja för soldaterna som kommer springandes till undsättning.

Här sätter stridsgruppens nya kontinuerligt anställda soldater tourniquet för att snöra av blodflödet i skadade extremiteter, under en repetitionsövning av taktiskt omhändertagande i strid.

Utöver soldaternas skrik är skogen tyst i dag. Det är fem dagar kvar av sommaruphållet som miljötillståndet kräver och inga

► Stabschef Hans Håkansson välkomnar in till stabens grå barack: "Det är för långa ledtider i infraprocessen. Man bygger det man har råd med inom investeringsramen, sedan är det dött fram till nästa beslut."

» FÖRR KÖRDE VI UT MED STRIDSVAGNARNA FÖRE TÄVLINGEN, FÖR ATT GÖRA DET EXTRA LERIGT.

Mats Lundin, personalchef för 18:e stridsgruppen

→ skjutningar får pågå.

– Det är viktigt att ge och ta, säger major Lundin.

Den andra sidan av dungen är ett bra exempel på vad han menar. Snart hålls årliga Gotland Grand National här – världens största

endurotävling, känd för sin unika blandning av hal kalksten och lera.

– Förr körde vi ut med stridsvagnarna före tävlingen, för att göra det extra lerigt, berättar major Mats Lundin och fortsätter:

– Att fortsätta tillåta den typen av undantag är oerhört viktigt för vår relation med öborna.

Militärens återkomst på Tofta har välkomnats av många gotlänningar, men det finns också ett utbrett missnöje över det nya miljötillståndet. Det tidigare tillstån-

FAKTA

Försvarsmakten på Gotland

Gotlands regemente P 18 är Sveriges nyaste förband. Det upprättades 1 januari 2018 och har i dag huvuduppgiften att forma en ledningsstruktur som kan samordna, utveckla och leda krigsförbanden på Gotland. Man ska även utveckla totalförsvaret tillsammans med det civila samhället.

Regementet ska vara fullt utbyggt år 2020 och då omfatta cirka 350 män och kvinnor. Huvuddelen ingår i den stridsgrupp, i dag tillhörande P 4, som började byggas upp på Gotland 2016.

det från 2010 var främst anpassat för Hemvärnets behov och gällde enbart halva skjutfältet. I december 2018 beviljades Försvarsmakten således ett tillstånd för nära dubbelt så många skjutdygn och ett tredubblat antal skott med finkalibriga vapen. Och man fick lov att ta hela fältet i bruk.

Just nu råder stiltje, men tillståndet har överklagats och ärendet ska snart handläggas av Mark- och miljööverdomstolen – för ett slutligt beslut av regeringen.

I väntan på besked får Försvarsmakten fortsätta att använda Tofta.

– Skjutfältet är helt avgörande för vår verksamhet, säger major Lundin och fortsätter:

– Med det som är skissat i försvarsberedningens rapport behöver vi minst det som var i ansökan.

I april meddelade Försvarsmakten också att man beslutat utöka sitt påverkansområde runt Tofta skjutfält. Från att tidigare omfatta ett mindre område runt norra delen, gäller det nu från Tofta strand i söder till Vibble i norr – ett av Gotlands mest expansiva bostadsområden.

Många öbor befarar nu att försvaret ska sätta stopp för byggnationer i områdena.

– Det måste till en dialog så man hittar en lösning. Det kan inte vara idiotstopp, men inte fritt heller om det ska fungera, säger Lundin.

SARA VALLERÄNG OCH de andra soldaterna i skogen har fått sin grundutbildning på P 4 i Skövde, men har utbildats mot 18:e stridsgruppen.

– Det verkade roligt att vara en del av något under uppbyggnad, säger hon.

De senaste åren har man anordnat en besökshelg för de soldater som utbildats med ön som mål. Under ett veckoslut har de flugits in med transportflygplanet Hercules för att få se staden, kulturen och krogarna.

– Ska man vara del av detta ska man vara här även utanför arbetstid, det är viktigt att kunna visa vad här finns att erbjuda, säger fanjunkare Johan Sjöberg.

Men det är svårt att hitta boende på Gotland. Sara Valleräng har fått tag på en lägenhet i Visby – som hon ska dela med tre manliga soldater hon utbildats med.

Bredvid henne står Andreas Sjöstedt, 19 år, som är en av dem hon ska dela boende med.

– Vi känner ju redan varandra väl, vi har delat rum och tält och buskar tillsammans redan, säger han.

Militärhögskolans bostadsstiftelse, MHS Bostäder, försöker ordna fram fler lägenheter. Samtidigt krävs mer än bostäder, påpekar Sjöberg.

– Det är svårt att få hit officerare. En av anledningarna är att det ofta finns en andra hälft som också ska ha jobb. Det krävs mer arbete runt detta om vi ska lösa personalförsörjningen.

22-åriga Theodor Kant, som håller i dagens övning, samlar soldaterna för utvärdering. Han har varit kontinuerligt anställd i stridsgruppen sedan 2017.

– När vi kom hade vi inte mycket, internet till exempel. För att kriga hade vi förstås allt vi behövde, och det är vår huvuduppgift.

Till hösten påbörjar Kant sin officersutbildning. Tills han återvänder hoppas han att levnadsförhållandena för de anställda på ön har varit en prioritet.

– Det viktigaste nu är att vi kan bevara den personal vi har, här är stor omsättning på K-soldater. Här är mycket att göra.

...

VI LÄMNAR SKOGEN för att återvända till stridsgruppens barack, men stannar på vägen upp framför en asfalterad parkering mellan skjutfältet och garnisonsområdet. En tidig morgon i septem-

▲ Stridsgruppens nya soldater är efterlängttade, men långt ifrån allt som krävs. Att få igång egen grundutbildning i större omfattning är avgörande för P 18:s framtida personalförsörjning.

▲ En ny skjutbana ska byggas i anslutning till Tofta, men i dagsläget skjuts soldaternas vapen in på det gamla regementsområdets bana.

→ ber för tre år sedan var det här stridsgruppen hamnade, efter ÖB:s permanentande med omedelbar verkan.

En av dem som befann sig på ön var fanjunkare Johan Sjöberg. Han berättar hur de duschade och lagade mat med hjälp av plastflaskor fyllda med vatten.

– De första veckorna ägnade vi all vår tid åt att bygga ett staket runt den här platsen och sedan fick vi vakta oss själva dygnet runt, sju dagar i veckan.

Vi går upp på andra våningen i stridsgruppens barack, till staben. I ett kallt rum med fem mikrovågsugnar och två soffor finns i övrigt nästan ingenting mer än ett litet pen-

» DET VIKTIGASTE NU ÄR ATT VI KAN BEVARA DEN PERSONAL VI HAR, HÄR ÄR STOR OMSÄTTNING PÅ K-SOLDATER.

Theodor Kant, gruppchef

try. Gardinfästen, men inga gardiner. Väggar-
na är tomma, förutom den lilla skölden med
stridsgruppens valspråk ”Semper in fronte”
– ”Alltid främst”.

– Vi löste skarpa uppgifter fram till dagen
innan Aurora 17. Sedan deltog vi i Aurora,
minns Sjöberg.

**Hur fungerar det att delta i övningar
under en uppbyggnadsfas?**

– Det har varit tufft. Den främsta utma-

▲ Kevin Orlandini är ny soldat i stridsgruppen. I dag tillhör de organisatoriskt P 4, men efter årsskiftet går de över till P 18.

ningen har varit att när vi övar så stannar all annan verksamhet. Vi är för få, säger Sjöberg och får medhåll från major Lundin:

– Arbetsbelastningen är väldigt hög. Vi har lojala medarbetare, men de går på knäna och det hjälper inte att vi är så långt ifrån varandra.

Gotlands försvar finns i dag utspritt på fyra platser, med femton kilometer mellan staben på P 18 och stridsgruppen. Förutom det nya garnisonsområdet i nordöstra hörnet av Tofta skjutfält finns Försvarsmakten på flygbasen F17 G, på Sjöbevakningscentralen i centrala Visby samt på Utbildningsgrupp Gotland som ligger i södra delen av den gamla

P 18-garnisonen – där också skjutbana och servicecenter finns.

– Det är en riktig tidstjuv, säger Lundin.

...

– ELD, AVBROTT, ladda!

Efter en tio minuter lång bilfärd med fanjunkare Sjöberg har vi lämnat skjutfältet och hamnat i Visborg, på P 18:s gamla skjutbana. Här ekar ljudet in till regionens kontor i de gamla kasernerna. En ny skjutbana på Tofta ska byggas, och fälten här ska bli bostäder i ”Visbys nästa stadsdel”.

Kevin Orlandini, 21 år från Stockholm, har just fått order att fylla upp sitt magasin med femtio patroner.

3 × Återuppbyggnaden

- Den pågående återuppbyggnaden av Försvarsmaktens verksamheter på Gotland inleddes när riksdagen i försvarsbeslutet 2015 beslutade att etablera en stridsgrupp på Gotland. Bakgrunden var den ökade militära aktiviteten i Östersjöområdet.
- I och med regeringens höstbudget 2017 lade man fram ett förslag om att återupprätta Gotlands regemente, vilket sedan skedde 1 januari 2018.
- År 2020 väntas regementet på Tofta skjutfält vara fullt utbyggt.

– Det är intressant med en nystart, säger han och fortsätter:
– Jag är ung och har inget som håller mig i Stockholm, så jag passar på. Sedan vet man ju inte hur man tänker när man blir äldre.
Soldaterna har spenderat morgonen med att utbildas i det nya kroppsskyddet. Nu står de redo att skjuta in sina AK 5:or.
Vapnen har de hämtat ut på servicecentret. P 18 har ännu inget fungerande förråd, utan använder sig fortfarande av det lilla centret här vid gamla P 18, dimensionerat för en hemvärnsbataljon.
– De ska verkligen ha beröm på förrådet här, så mycket problem som de löser, säger Sjöberg och fortsätter:
– Störst skillnad mot fastlandet är att vi har extremt få stödfunktioner här.
Det gäller inte minst vid anskaffning av materiel. Det råder brist på såväl fordon som sambands- och ledningssystemmateriel på ön. Och det är först nu man har fått personal på plats som kan processerna med ordrar.
– Andra förband är inne i materielsnurrar, vi kommer från höger och ska trängas in i systemet. Cyklerna är långa när beställningarna väl kommer på plats.
Veckan efter vårt besök slås soldaterna på skjutbanan samman med soldaterna i skogen. I höst är det dags att fortsätta ut på sina ordinarie plutoner för att komma in i verksamheten.

– Utmaningen nu är att skapa en bra daglig verksamhet, säger plutonchef Johan Sjöberg.

...

PÅ SKYLTEN IN till den norra delen av Visby flygfält står att F 17 Gotland, FMTIS och Fortifikationsverket huserar här. Men att här också finns stora delar av P 18:s stab syns först på det vita A4-papper som någon har tejpat upp på deras gråa träbarack inne på området.

I höst påbörjas byggandet av ytterligare en barack som ställs ovanpå, berättar stabschef Hans Håkansson – för veckan tjänsteföräntande chef på P 18. I slutet av nästa år ska en tillfällig stabsbyggnad på Tofta vara på plats – men den riktiga stabsbyggnaden är klar tidigast 2025.

– När jag tog det här jobbet trodde jag att det skulle vara lite mer extraordinära beslut. Våra processer är för långsamma.

Håkansson var stabschef på gamla P 18 i början av millenniet och sedan regementet

▲ Det är här som P 18:s stab slutligen ska hamna – men inte förrän tidigast 2025. Så länge sitter de i baracker på flygfältet, med över fyra timmars promenadväg till Tofta.

→ återuppstod förra året har han arbetat med uppbyggnaden. Det första halvåret ägnades åt att etablera dokument och arbetsordning.

– Vi började från noll. Vi hade som ambition att kunna svara i telefon, hissa en militär flagga och skicka en skrivelse med rätt brevhuvud den första veckan. Vi misslyckades med två av tre mål, berättar han och förtydligar genast att det alltså var telefonen de fick liv i.

– Det svåraste är att det inte finns något facit, ingen manual som säger ”fyll i de här pappren”, ”etablera den här processen”.

I dag finns brevhuvudet på plats, och staben har i stället fullt upp med att åstadkomma ett samlat förband.

Vid halvårsskiftet förra året övertog P 18 ansvaret för utbildningsgruppen, Tofta skjutfält och 32:a hemvärnsbataljonen. Man fick garnisonschefskapet över Gotland. Vid årsskiftet övertog man ansvaret för bevakningspluton.

» DET HÄR PROJEKTET ÄR POLITIKERDRIVET. DET VI PÅ PLATS GÖR ÄR ATT FÖRSÖKA SPRINGA IKAPP OCH LEVERERA.

Hans Håkansson, stabschef

– Men examensprovet blir vid årsskiftet när vi tar över ansvaret för 18:e stridsgruppen från P 4 i Skövde. Det blir en tuff uppgift, men P 4 har gjort planering för hela 2020 – de har varit ett fantastiskt stöd.

DET ALLRA VIKTIGASTE nu, säger stabschef Håkansson, är att få infrastrukturen på plats. Med femton kilometer till sina anställda, i tid räknat över fyra timmars gång enkelväg eller en timmes bilfärd tur och retur, tar det tid om man vill ”sticka in huvudet genom dörren och lösa ett problem”.

– Staben skulle behöva stötta på daglig basis. Det kan vi inte nu, det kan gå veckor mellan tillfällena då jag möter vår personal. Det hackar väldigt mycket, vi lever som på fyra skilda öar – ofta med väldigt olika lägesuppfattning.

▲ P 18 har ännu inget fungerande förråd. Vapnen hämtas på servicecentret vid gamla P 18, som är dimensionerat för en hemvärnsbataljon.

Den andra utmaningen är att lyckas bemanna organisationen. Stort fokus har lagts på att rekrytera tillbaka personal som fick sluta vid förbandsnedläggningen 2005, samt de som fortsatte inom försvaret på fastlandet.

Men liksom hos flera andra förband är personalförsörjningen en kamp på P 18. Hemvändarna från P 18 räcker inte till, dessutom korar Håkansson nya P 18:s bemanning till "Försvarmaktens sämsta åldersstruktur" – där många ska gå i pension inom fem år. Samtidigt har man svårt att behålla sina soldater.

– Med såhär lite personal blir folk dubbelhattade, och var och en måste fungera som en schweizisk militärkniv, säger Håkansson.

Stort hopp sätts till augusti 2020 då P 18 har sitt första inryck av värnpliktiga. Men, eftersläpande byggplaner sätter gränser – och det finns bara plats för fyrtio rekryter i taget.

– Att få igång grundutbildning i större omfattning är avgörande för oss. Vi ska upp i trehundra värnpliktiga och då måste vi ha kaserner, matsal och logementen. Det finns inte i dag.

Faktum är att det inte ens finns med i byggplanerna.

– Det beslutet hade redan behövt tas. Det tar ungefär fem år från behov till nyckeln i dörren – om alla översta generaler skrivit på rätt papper, i rätt stund och det finns pengar, säger Håkansson.

Nu tittar staben i stället på nödlösningar, som att kunna använda stridsgruppens baracker.

– Pengar för att etablera infrastruktur – det är bristen på det som bromsar utvecklingen här.

OM ETT PAR veckor väntar en ledningsövning med staben, där man övar mot länsstyrelsen och regionen. Sedan april i år tog man nämligen över Militärregion Mitts uppgifter på Gotland och staben på P 18 ska nu också lösa militärregions uppgifter.

– Den organisation vi fått är inte anpassad för att lösa produktionsuppgiften, det är en MR-stab vi har fått. Vi är en hel organisationsenhet, vi har ansvar för krigsförband och dessutom MR-uppgifter. Samtidigt ska vi kunna vara taktisk stab och leda krig på

Gotland. Det säger sig självt att vi är för få, säger Håkansson och lyfter P 4 som exempel – som har en regementsstab för att lösa produktionsuppgifter, en MR-stab samt en brigadstab som planerar för krigsuppgifter.

– Vi gör allt det här med 44 befattningar. Gotland är litet, men byråkratin är lika stor kring 150 soldater som 750.

I maj presenterade Försvarsberedningen sitt förslag om en kraftig utökning på Gotland med bland annat en mekaniserad bataljon, nya kompanier och fler utbildningsplatser.

Stabschef Håkansson lutar sig tillbaka i sin stol. Suckar och ler. Tar en klunk kaffe till, långt ifrån den första för dagen.

– Det här projektet är politikerdrivet. Det vi på plats gör är att försöka springa ikapp och leverera.

► "Har man stått under en tall i ösregn i flera timmar tillsammans har man lärt sig kamratskap och uthållighet på ett annat sätt än i det civila. Det har man nytta av under den här uppbygg-nadsfasen", säger major Lundin.

Gutebaggen som blev en symbol för något större

Dagen börjar gå mot sitt slut, men en del av det gotländska förbundet återstår att besöka. Vi färdas en timme söderut för att prata om varför Jordbruksverket söker stabschef Hans Håkansson, om symbolvärde – och om varför vi hittar en del av P 18 i en hage.

TEXT: Maria Widehed
FOTO: Emil Malmberg

Vi stannar strax efter Klintehamn och står snart under en oxels lätta skugga i sensommarens kvällsljus. Gräset är högt, syrsorna sjunger och mot oss kommer en gutebagge med ståtliga horn. Vi är framme hos heders-vicekorpral Harald V.

– Han var rätt för jobbet. Han är en trygg ledare och orädd för Hercules-plan. Nu är han på sommarbete – eller civiltjänstgöring som vi kallar det, säger fårägare Katarina Amér.

GOTLANDS REGEMENTES FÖRSTA gutebagge, Harald I, tjänstgjorde från 1979 till 1988. Och i den etableringsorder som stabschef Håkansson

son fick i handen förra året stod det att gamla P 18:s traditioner skulle återupprättas. Det innebar att en ny levande maskot skulle utses.

Det krävdes en del arbete. Dels en tur runt ön för att besöka lämpliga kandidater, dels

en hel del tydliggörande för fastlandet gällande beställningen ”hyra ett får”.

– Det som fortfarande är lite komplicerat är att man inte får flytta får hursomhelst, utan jag har varit tvungen att registrera garnisonen som en produktionsplats. Jag var ganska paff när Jordbruksverket ringde mig i våras för att kontrollera hur många lamm jag har, säger Håkansson och skrattar.

Hans sambo har sytt Haralds nya uniform och den äppelälskande baggen har i dag blivit en riktig kändis. Han har mött ÖB, Annika Lantz och försvarsministern. När han mötte kungen under årets sommaravslutning hamnade han på BBC:s förstasida – som en följd av att han avbröt Hans Majestät Konungen under sitt tal. Rubriken löd: ”Swedish sheep breaches royal protocol”.

UNDER FRAMTRÄDANDEN HAR Harald V haft långa dagar, men han har ofta serverats vatten ur allehanda snikkåsor, berättar Amér.

– Och han har lärt sig att människor i grön klädsel innebär kel och godis.

I höst väntar garnisonens dag och om allt går väl: högvakten i Stockholm.

Katarina Amér, som haft hand om gutefår hela sitt liv, är utbildad arkeolog och arbetar till vardags på länsstyrelsen.

– Symbolvärdet hos Harald är intressant. Som människor är vi beroende av att knyta an till något och han har blivit en representant för den här ön, säger hon och fortsätter:

– Militär verksamhet är något abstrakt, den finns för något som inte får hända. Men det här fria fåret på ängen är något konkret – han är allt det som Sverige ska vara. Och han är Gotland i sina färger – här ser du rauken, här kan du hitta sanden, säger hon och drar fingrarna genom den tjocka ullen medan solen fortsätter ner.

» NU ÄR HAN PÅ SOMMARBETE – ELLER CIVILTJÄNSTGÖRING SOM VI KALLAR DET.

Katarina Amér, fårägare

FÖRSVARET PÅ GOTLAND – EN 200-ÅRIG OMORGANISATIONSHISTORIA

● Det militära försvaret av Gotland är ett resultat av den drygt tre veckor långa ryska ockupationen av ön 1808.

● Efter finska kriget som utkämpades mellan Sverige och Ryssland blev Gotland 1811 först i landet med värnplikt. Alla krigsdugliga män ingick i vad som kallades Gotlands nationalbeväring – 90 år före den allmänna värnplikten infördes i Sverige.

● År 1887 omorganiserade man till två separata förband – Got-

lands infanteriregemente och Gotlands artillerikår.

● Genom försvarsbeslutet 1925 avvecklades stora delar av öns försvar och 1928 antogs namnet Gotlands infanterikår. 1936 var det dags att rusta upp igen och det gamla namnet Gotlands infanteriregemente togs åter i bruk.

● Efter 1958 års försvarsbeslut samlades de olika vapenslagen på ön 1963 under nam-

net Gotlands regemente. 1966 omorganiserades verksamheten till Gotlands militärkommando (MKG).

● Under 90-talet var Försvarsmakten på Gotland som störst, med närmare 25 000 soldater krigsplacerade på ön. Man hade

fyra regementen, förutom P 18 fanns här kustartilleriet KA 3, artilleriregementet A 7 och luftvärnsregementet

Lv 2. Under det kalla kriget kunde militären på Gotland mobilisera ungefär 6 000 anställda och värnpliktiga.

● År 2000 samlades den militära verksamheten återigen under namnet Gotlands regemente. 2004 beslutade riksdagen att lägga ner regementet.

● Den 28 maj 2005 genomfördes den officiella avvecklingen av Gotlands regemente. Mellan 2005 och 2018 saknade ön reguljära militära styrkor.

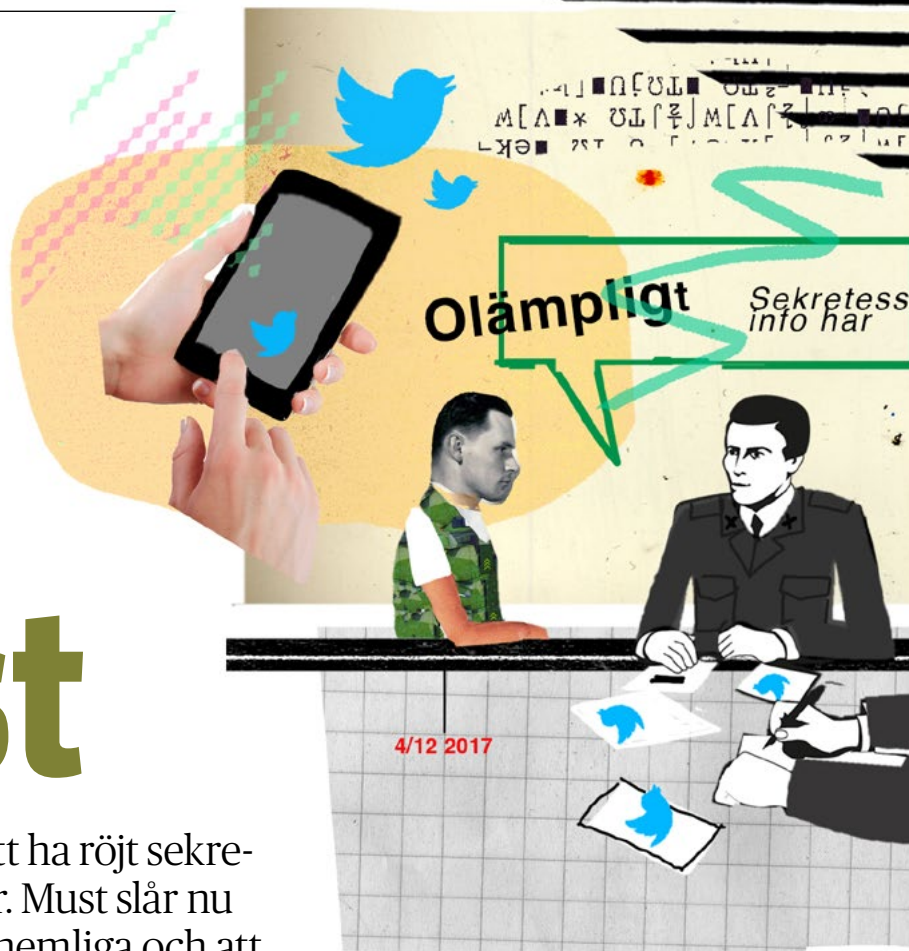

◀ Fana m/1849 för Gotlands infanteriregemente (I 18).

När P 18:s traditioner skulle återupprättas krävdes en ny gutebagge. Här är Harald med ägaren Katarina Amér.

Twittrande officer frias av Must

En officer har stått anklagad för att ha röjt sekretessbelagd information på Twitter. Must slår nu fast att uppgifterna i fråga inte är hemliga och att spridningen av informationen inte har medfört något men för Sveriges säkerhet.

A

llting började den 4 december 2017 när officeren, som vi väljer att kalla Gustav, blev inkallad till ett möte med sina chefer. På mötet konfronterades han med skärmdumpar på ett antal Twitter-inlägg som han skrivit om Försvarets verksamhet.

Flera månader senare lämnade förbandet in en säkerhetsrapport om händelsen och menade att sekretessbelagd information spridits. I mitten av juli i år kom den slutliga menbedömningen av röjandet. Säkerhetskontoret vid Must har gått igenom Twitter-inläggen som avses i anmälan, som bland annat handlar om Försvarets IT-system och försvarets telenät. I yttrandet konstaterar Must att ingen av uppgifterna är hemliga och Gustav frias därmed från påståendet om att han ska ha skadat rikets säkerhet genom sina inlägg på sociala medier.

Gustav är lättad över att resultatet nu har kommit, men är inte förvånad över Musts slutsats.

– Jag hade enkelt kunnat peka på var uppgifterna i mina tweets finns i öppna handlingar.

Men ingen har under hela processen frågat mig om min inställning till innehållet. Jag tror att förbandet har hoppats att jag ska säga upp mig, säger han.

Men trots resultatet i den slutliga menbedömningen är det fortfarande oklart hur Gustavs fortsatta karriär i Försvaretsmakten ser ut. En process gällande hans säkerhetsskyddsbeslut pågår och han är anmäld till Försvaretsmakts personalansvarsnämnd, Fpan.

...

GUSTAV ÄR EN man i 35-årsåldern och har arbetat som officer i drygt tio år. Han har i flera år deltagit i den försvarsdebatt som pågår i sociala medier.

Upprinnelsen till allt var som sagt det där mötet i början av december 2017, när Gustav konfronterades med Twitter-inläggen. Efter mötet blev Gustav fråntagen sina arbetsuppgifter och tillgången till de system som han vanligen arbetar i eftersom cheferna inte längre hade förtroende för honom.

Gustav menar att förbandet vidtog dessa åtgärder mot honom som en direkt följd av att han hade deltagit i debatten i sociala medier, och att det därför var en inskränkning av hans yttrandefrihet. Det fick honom att anmäla Försvaretsmakten till Justitieombudsmannen, JO, i januari 2018.

I JO-anmälan skriver Gustav att hans inställning till det som skett är: "Min arbetsgivare har ställt som villkor att jag, för att få fortsätta inneha min befattning, avhåller mig från att delta i försvarsdebatten".

Förbundet däremot menar att de inte har uttryckt att det är fel av Gustav att delta i försvarsdebatten på sociala medier, däremot att "det vi gjort är att påtala vikten av att vid arbete inom förbundets verksamhetsområde kan det i vissa situationer vara direkt olämpligt att uttrycka sig, oavsett media eller form", enligt ett dokument med förmedlad information från cheferna till Gustav som är bifogad i hans JO-anmälan. Cheferna menar att hans ställningstagande i frågan kring vad man kan skriva om i sociala medier inte är förenlig med den befattning han har, enligt dokumentet.

– Det finns ett högt säkerhetsmedvetande hos alla på förbundet och de vill bara det bästa för organisationen. De är rädda att deras rykte ska få sig en törn. Jag köper det argumentet. Det finns en anledning att jag inte skriver om det jag gör på jobbet om dagarna, eftersom mycket omfattas av sekretess. Men i övrigt har jag all rätt i världen att ha åsikter. Man måste vara klar över vad som omfattas av sekretess och vad som inte gör det, sa Gustav till Officerstidningen när vi skrev om hans ärende i nummer 2 2018.

JO bestämmer sig efter Gustavs anmälan för att utreda om Försvarsmaktens agerande mot Gustav utgör en kränkning av yttrandefriheten och ett brott mot repressalieförbudet.

– När det gäller såna här grundlagsfrågor som rör de grundläggande demokratiska rättigheterna, då blir jag stel och tråkig. Det är dessa värden som Försvarsmaktens anställda ska stå upp för och försvara. Det finns

» DET FINNS ETT HÖGT SÄKERHETS-MEDVETANDE HOS ALLA PÅ FÖRBANDET OCH DE VILL BARA DET BÄSTA FÖR ORGANISATIONEN.

Gustav

inte utrymme för förhandling kring yttrandefriheten. Jag är antagligen inte den första och inte den sista som råkar ut för detta.

...

I APRIL 2018 inkommer Försvarsmakten med sitt yttrande till JO avseende Gustavs anmälan. Myndigheten delar inte Gustavs uppfattning om att agerandet gentemot honom inneburit en begränsning av hans yttrandefrihet eller ett brott mot repressalieförbudet. Försvarsmakten skriver att age-

Fördjupning: Yttrandefrihet

→ randet mot honom har haft sin grund i de författningsreglerade krav på säkerhetsskydd som myndigheten är skyldig att ställa på all personal som arbetar inom verksamhet som rör rikets säkerhet.

När arbetsgiven fick kännedom om Twitter-inläggen gjordes bedömningen att de kunde innebära en risk från säkerhetssynpunkt, något som var extra känsligt då Gustav hade en befattning i säkerhetsklass som innebar hantering av sekretessbelagd information rörande rikets säkerhet, menar Försvarmakten.

De skriver också att det uppdragades omständigheter som innebar att Gustavs pålitlighet ur säkerhetssynpunkt kunde ifrågasättas, men att de med hänsyn till rikets säkerhet inte kan redogöra närmare för omständigheterna som låg till grund för förbandsledningens bedömning.

”Kraven på anställdas lojalitet och pålitlighet ur säkerhetssynpunkt är grundläggande delar i säkerhetsskyddet av verksamheten och potentiella brister i sådana hänseenden ska skyndsamt hanteras och utredas”, skriver Försvarmakten i sitt svar till JO.

Gustav ska också vid möten ha uppvisat bristande förståelse för olämpligheten från säkerhetssynpunkt med de uttalanden som han gjort i sociala medier, står det i yttrandet.

GUSTAV HÅLLER INTE med om myndighetens uppfattning om att han ska ha visat bristande förståelse på möten med cheferna. ”Det är min grundlagsskyddade rättighet att delta i den offentliga debatten och att som ett led i detta yttra saklig kritik mot myndigheten. Jag kan inte tolka det på annat sätt än som att det bristande förtroendet beror på att jag har vidhållit min rätt till yttrandefrihet”, skriver Gustav i sin kommentar till JO.

Yttrandefriheten för statligt anställda ger den anställde rätt att offentligt uttrycka synpunkter och kritiska åsikter, även kring den egna myndighetens verksamhet.

Gustavs juridiska ombud heter Martin Agell. Han är advokat med specialistkompetens inom arbetsrätt. Han vill inte uttala sig om Gustavs ärende specifikt, men poängterar att yttrande-

» OFFICERARE HAR RÄTT ATT ANVÄNDA SIG AV SIN GRUNDLAGSSKYDDADE YTTRANDEFRIHET.

Martin Agell, advokat

friheten som gäller för alla statligt anställda ställer höga krav på Försvarmakten som arbetsgivare.

– Staten som arbetsgivare måste alltid uppträda korrekt. Officerare har rätt att använda sig av sin grundlagsskyddade yttrandefrihet. Situationen på det statliga området skiljer sig kraftigt från vad som gäller inom privat sektor, där den anställde har långtgående lojalitetsplikt. Det kan vara svårt för chefer i statliga myndigheter att ta till sig hur pass långtgående grundlagsskyddet faktiskt är och vilka stora rättigheter det ger den enskilde, säger advokat Martin Agell.

JO:s granskning om huruvida Försvarmaktens agerande mot Gustav utgör en kränkning av yttrandefriheten och ett brott mot repressalieförbudet pågår fortfarande.

...

ISVALLVÅGORNA EFTER chefernas upptäckt av Gustavs inlägg i sociala medier påbörjades flera olika processer. Förbandet skickade bland annat vidare ärendet till Must, som ett led i den fortlöpande säkerhetsprövningen av Gustav. I avvaktan på Musts säkerhetsskyddsbeslut, som formulerar vilken säkerhetsklass man får bli placerad i, arbetsledes Gustav till en annan arbetsplats. Där har han arbetat sedan våren 2018.

I Officerstidningen nummer 2 2018 beskrev Gustav tillvaron efter mötet med cheferna närmast som Kafkalik. Romanen ”Processen” av Franz Kafka handlar om en man som en morgon blir häktad utan att få reda på orsaken till varför eller vilket sorts brott han är anklagad för.

– Jag frågade mina chefer vid mötet om de tyckte att jag hade röjt något som var sekretessbelagt. Nej, sa de då. Och sen frågade jag om de var rädda för att jag skulle röja något sekretessbelagt. Nej, sa de då också. Varför klipper man all min tillgång till mina arbetsuppgifter om man samtidigt säger att de litar på mig? Jag har alltid varit lojal mot Försvarmakten under hela min karriär, sade Gustav.

Det Gustav inte vet våren 2018 är att anklagelserna mot honom snart kommer att gälla just röjande av sekretessbelagda uppgifter. I augusti 2018 får nämligen förbundet tillgång till dokument som de uppfattar styrker deras uppfattning om att Gustav har röjt sekretessbelagd information. Förbundet fattar beslut om att skicka in en säkerhetsrapport om händelsen till Must. Kort därefter påbörjar förbundet själva en preliminär menbedömning av vilken skada röjandet av Gustavs uppgifter i sociala medier har haft. Förbundets preliminära menbedömning kommer att ta nästan ett år att färdigställa.

Det dröjer dock till mitten av december 2018 innan Gustav blir varse vad han anklagas för – och hur anklagelserna mot honom har omformulerats. Han kallas då till ett möte med förbandschefen. På mötet delges Gustav att förbandschefen har anmält honom till Försvarsmaktens personalansvarsnämnd, Fpan.

ANSTÄLLDA I FÖRSVARSMAKTEN som misstänks för allvarliga fel i tjänsten kan anmälas till Fpan. Nämnden prövar frågor som rör skiljande från anställning, disciplinpåföljd, anmälan till åtal om personen i sin anställning kan misstänkas för att ha begått brott och avstängning från arbetsplatsen.

– Förbandschefen säger då att han har anmält mig för att jag har röjt sekretessbelagda uppgifter. Men han kan inte svara på vad jag skulle ha gjort eller precisera vad det skulle handla om. Jag tror på mötet att det gäller en eventuell disciplinpåföljd, säger Gustav.

Bland pappren på skrivbordet tar han fram en tidslinje över vad som har hänt i hans ärende. Tidslinjen, som allt eftersom har kommit att fyllas på och i dag omfattar ett par sidor, har hjälpt Gustav att hålla reda på alla turer som har varit.

– 31 augusti 2018, det är första gången som det nämns i något dokument att jag misstänks ha röjt sekretessbelagd information. Jag uppfattar det som ett mycket märkligt sammanträffande att förbundet plötsligt ska ha kommit över ny information. Det framstår också som märkligt att man inte har skickat in en säkerhetsrapport på händelsen förrän så pass många månader senare efter det första mötet. Det är också anmärkningsvärt att det nu också gäller helt andra tweets, säger Gustav.

Det framkommer nämligen nu att Twitter-inläggen som avses i förbundets säkerhetsanmälan är helt andra än de inlägg som han konfronterades med på mötet i december 2017.

I förbandschefens anmälan till Fpan står att med bakgrund av att Gustav spridit sekretessbelagd information och därmed brutit mot tystnadsplikten, hemställer han om att Försvarsmakten prövar frågan om skiljande från anställning. Anmälan till Fpan inkommer innan den preliminära menbedömningen och den slutliga menbedömningen är fastställda.

– Jag har under den här perioden inte fått någon som helst information om vad anklagelserna mot mig består i och därför inte heller fått möjlighet att bemöta det eller reda ut eventuella missförstånd, säger Gustav.

...

UNDER VÅREN HAR Försvarsmakten flera gånger försökt förmå Gustav att säga upp sig mot ett avgångsvederlag om 12 månadslöner. Detta trots att myndigheten inte

hade fastställt om han verkligen hade begått något fel.

I mitten av juli kommer slutligen Musts menbedömning som slår fast att Gustav inte har röjt någon sekretessbelagd information. I handlingen från Säkerhetskontoret framkommer att vid förbundets egen preliminära menbedömning, som var färdig i juni, har de inte haft tillgång till skärmdumpar eller någon annan dokumentation av de aktuella Twitter-inläggen som avses i säkerhetsrapporten. Trots detta slår förbundet fast att uppgifterna i Gustavs tweets omfattas av försvarssekretess och att röjandet av dessa uppgifter bedöms ha haft ringa men för Sveriges säkerhet – en slutsats som Must alltså inte delar.

”Jag riskerade att avskedas för att ha röjt sekretessbelagda uppgifter innan myndigheten överhuvudtaget hade utrett om uppgifterna var eller någonsin hade varit sekretessbelagda, skriver Gustav i sin kompletterande anmälan till JO.

– Efter Musts menbedömning kan Försvarsmakten omöjligen fortsätta hävda att jag har spridit sekretessbelagd information. Deras skäl för min uppsägning faller.

Vad tänker du om det som har hänt dig?

– Jag är övertygad om att det här hade kunnat lös sig med traditionellt ledarskap. Beteendet som jag har sett från mina chefer är något av det fegaste jag har sett under min tid i Försvarsmakten. Om min förbandschef hade lyssnat på mig och medlat mellan mig och mina chefer så hade nog det här kunnat lösas på ett betydligt bättre sätt.

OFFICERSTIDNINGEN HAR SÖKT både förbandschefen och Försvarsmaktens kommunikationsavdelning, men myndigheten har avböjt att uttala sig med hänvisning till att det är ett pågående personalärende.

Fotnot: Kort innan denna tidning skickas till tryck får Gustav veta att förbundet drar tillbaka Fpan-anmälan, efter inrådan från Högkvarterets juridiska avdelning.

Beskrivningen av det som hänt känner vi igen från andra fall. Det är inte bra för trovärdigheten i en sådan viktig process. Av den anledningen har förbundet en pågående dialog med Försvarsmakten kring hur säkerhetsprövningen bör gå till för att de anställda ska uppleva den som säker, trygg och saklig.

Utan annan kunskap än vad som framkommer i artikeln är jag kritisk till den långa tid som ärendet har pågått. Eftersom det både handlar om en individs rättigheter och att skydda FM:s information är det av yttersta vikt att lagar, regler och instruktioner följs. Oavsett om det är en säkerhetsprövning eller om det är en utredning av misstanke om brott kommer stora delar av utredningen ske utan insyn från den enskilde. Beslut ska tas först när utredningen är klar.

Det finns dock undantag, till exempel om det under utredningen/prövningen framkommer att det är osäkert om individen är lämplig att hantera information som ingår i dennes arbetsuppgifter. FM måste då begränsa tillgången i avvaktan på att det är säkerställt att individen är lämplig.

Resultatet av en utredning och säkerhetsprövning kan få konsekvenser för individen, som begränsning av arbetsuppgifter, uppsägning eller avsked. Ytterst kan individen få sin sak prövad i domstol. I ett fall nyligen i Arbetsdomstolen (dom nr 39/19) menar AD att det inte räcker att redovisa att det finns ett säkerhets-skyddsbeslut som skäl för avsked. Arbetsgivaren var tvungen att visa upp tillräckligt många omständigheter och därmed ge individen chans att bemöta dessa.

– Peter Löfvendahl, förbundsdirektör

Sverigedemokrater har lägst förtroende för försvaret

En återgång till mer traditionella positioner i försvarspolitiken har åtföljts av en tydlig uppgång i medborgarnas förtroende för försvaret. Störst är förtroendet bland miljöpartister och liberaler, lägst är det hos sverigedemokrater och vänsterpartister, det skriver forskaren och försvarsexperten Karl Ydén i en analys av resultaten i årets nationella SOM-undersökning.

Dagens säkerhetspolitiska scen skiljer sig kraftigt från millennieskiftets prognos. Det kalla krigets slut uppfattades vid den tiden bekräfta liberalismens slutliga seger över andra samhällssystem och med tiden förväntades alla världens länder utvecklas till demokratiska marknadsekonomier av närmast västerländskt snitt. Francis Fukuyamas formulering ”Historiens slut” symboliserade denna uppfattning, som idag vidhålls av allt färre. Kina har haft en lång period av stark ekonomisk tillväxt men visar inga nämnvärda tecken på en demokratisering och anser sig ha en meritokratisk styrmodell vida överlägsen västerlandets. Västvärldens liberala demokratier uppvisar interna sprickbildningar med bland annat en våg av valframgångar för populistiska, ofta nationalistiska, krafter som vill avveckla snarare än utveckla internationella samarbeten. Donald Trump har regelbundet kritiserat eller rivit upp internationella överenskommelser och strukturer och inleder snart sin

återvalskampanj, med ”America First!” som grundpelare. Boris Johnson har tillträtt som brittisk premiärminister, framburen av löftet om att lämna EU senast den sista oktober i år.

INFÖR DESSA UTMANINGAR står Sverige relativt starkt, både ekonomiskt och sett till samhällsförtroendet i de senaste årens nationella SOM-undersökningar. Tvärtemot vissa utländska reportage om en svensk samhällskollaps har svenskarnas förtroende för samhällets institutioner ökat de senaste åren. Förtroendet är hyggligt, även om personer som sympatiserar med Sverigedemokraterna generellt uppger klart mindre förtroende för politiker, myndigheter och medier. Hur denna relativa svenska harmoni skulle påverkas av en ekonomisk nedgång återstår att se. En smula osäkert är även hur statens organ nu är rustade att axla ett större ansvar för medborgarnas säkerhet efter decennier av gradvis marginalisering då politikens reträtt och införan-

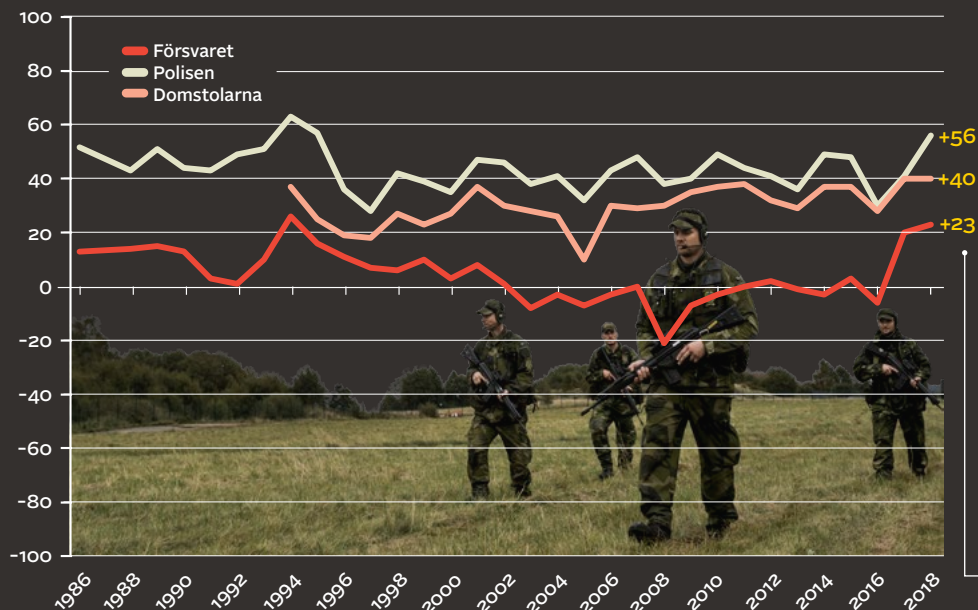
det av marknadslösningar uppfattades som vägen framåt inom snart sagt alla samhällssektorer. Medborgarnas förtroende för myndigheterna är gott, men det är naturligtvis inte ovillkorat.

FÖRSVARETS FÖRTRÖENDEBALANS (andelen med stort förtroende minus andelen med litet förtroende) är +23 (upp från +20 år 2017), vilket följer en bred trend av ökat förtroende för myndigheter. Allra störst förtroende för försvaret uppger sympatisörer till Miljöpartiet. Hela 48 procent av dessa uppger ett mycket eller ganska stort förtroende för försvaret, medan bara 4 procent uppger ett mycket eller ganska litet förtroende (förtroendebalansen blir således +44). Näst störst förtroende uppger sympatisörer till Liberalerna (förtroendebalans +37), följt av sympatisörer till Centern (+36) respektive Socialdemokraterna (+31). Bland sympatisörer till Moderaterna (förtroendebalans +25) och Kristdemokraterna (förtroendebalans +21) finns en lika stor andel (16 procent) som uppger ett ganska eller mycket litet förtroende för försvaret som bland Vänsterpartiets sympatisörer (vars förtroendebalans är +13). I särklass minst förtroende för försvaret uppger Sverigedemokraternas sympatisörer (förtroendebalans -5). Sverigedemokraternas och Kristdemokratiska sympatisörer är för övrigt de enda grupperna vars förtroende för försvaret minskade mellan SOM-undersökningarna 2017 respektive 2018.

» FÖRSVARETS ALLRA LÄGSTA FÖRTRÖENDENOTERINGAR NOTERAS UNDER DE ÅR SOM FÖRSVARSPOLITIKEN INRIKTADES MOT ETT LITET, INTERNATIONELLT INRIKTAT YRKESFÖRSVAR. «

I ETT LÅNGRE perspektiv syns att svenskarnas förtroende för försvaret tydligt avtog från

FÖRTROENDET FÖR FÖRSVARET, POLISEN OCH DOMSTOLARNA 1986-2018 (FÖRTROENDEBALANS)

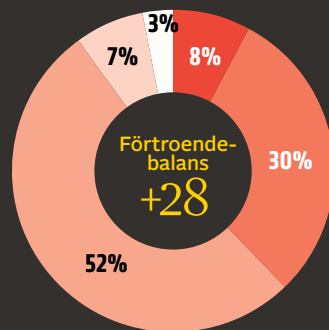

Den årliga SOM-undersökningen genomförs av SOM-institutet (samhälle, opinion, media) i Göteborg. SOM-institutet är en oberoende organisation som sedan 1986 mäter svenskarnas åsik-

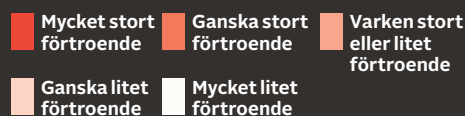
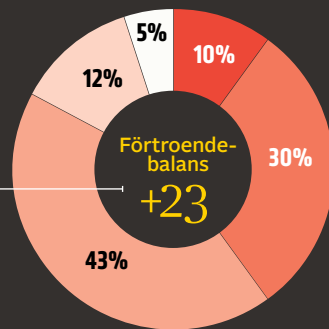
ter, beteenden och värderingar inom områden som politik, försvar, medier, myndigheter med mera. Den nationella undersökningen går ut till över 20 000 slumpmässigt utvalda personer i åldrarna

16-85 år, bosatta i Sverige. Varje år kompletteras enkäten med frågor om aktuella händelser, vanor och attityder liksom specifika frågor ställda i samarbete med forskare och myndigheter.

FÖRTROENDET FÖR OFFICERARE (2018)

FÖRTROENDET FÖR FÖRSVARET (2018)

senare delen av 1990-talet för att från 2016 åter tydligt öka. Försvarets allra lägsta förtroendenoteringar noteras under de år som försvarspolitiken inriktades mot ett litet, internationellt inriktat yrkesförsvar, verkamt i för det moderna Sverige ovanligt våldsamma sammanhang. Sedan Peter Hultqvist tillträdde som försvarsminister 2014 har den försvarspolitiska inriktningen väsentligen inneburit en återgång till något bekant: fokus på territoriellt försvar, återaktivering av värnplikt respektive totalförsvarsplanering samt ökad satsning på försvaret. I 2018 års SOM-undersökning frågades även om allmänhetens förtroende för hur officerare sköter sitt arbete. Liksom tidigare var det vanligaste svaret "varken stort eller litet förtroende" – över varannan svarade så.

OFFICERARES FÖRTROENDEBALANS BLEV +28, med positiv förtroendebalans hos alla riksdagspartiers sympatisörer. Allra störst är det uttryckta förtroendet från sympatisörer till Centerpartiet (+43) respektive Liberalerna (+42). Tydligt minst förtroende uppger sympatisörer till Vänsterpartiet (+7), följda av sym-

patisörer till Sverigedemokraterna (+18). Bland Sverigedemokraternas sympatisörer återfinns den största andelen som uppger "mycket litet förtroende" för officerare men samtidigt finns där också en relativt stor andel som anger "ganska stort förtroende". Svaren på frågan har en tydlig könsdimension: män uppger ett klart större förtroende för officerare (förtroendebalans +35) än vad kvinnor gör (förtroendebalans +20). Vidare finns det även en tydlig generationseffekt där äldre generationer uttrycker ett klart mindre förtroende för officerare än yngre, även om förtroendebalansen är positiv i alla åldersgrupper.

SYNEN PÅ FÖRSVARETS kostnader har undersökts i SOM-undersökningarna sedan 1988. Opinionsen har växlat men i regel varit övervägande positiv till att minska försvarsutgifterna, tydligast under perioden efter Sovjetunionens respektive Warszawapaktens upplösning då mellan 50 och 70 procent av svenskarna var positiva till att skära ned försvarsbudgeten. Mellan 2013 och 2014 försvagades stödet för förslaget "minska försvarsutgifterna" från 33 till 18 procent, samtidigt

som andelen negativa ökade från 31 till 46 procent. Opinionsbalansen förändrades således radikalt på ett år – från +2 till -28. I 2018 års mätning är förtroendebalansen -30, vilket indikerar en fortsatt ovilja bland svenskarna att minska försvarsutgifterna.

Sammantaget kan konstateras att geopolitikens återkomst fått genomslag i den svenska opinionen. De senaste årens försvarspolitiska förändringar - ökade resurser, fokus på nationellt försvar, värnplikt och totalförsvarsplanering – stämmer bättre med svenskarnas bild av försvaret än "Afghanistandoktrinen", vilket visar sig i ett relativt starkt stöd för Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska inriktning.

KARL YDÉN

Centrum För Studier av Militär och Samhälle (CSMS).

Institute for Management of Innovation and Technology (IMIT)
Redaktör: Linda Sundgren

RÖS • EMP • HPM

- Avlyssningssäkra mötesrum
- RÖS, EMP, HPM-rum för datasäkerhet med kontorsmiljö
- Skärmingsmaterial för egenmontage: Dörrar, fönster, absorber, ferriter, filter, packningar, skärmväv
- Skärmade lådor/skåp för RÖS, EMP, HPM-skydd
- Nyckelfärdiga dämpade mätthallar
- Förstärkare TWT och Solid state för radar, motmedel, kommunikation mm

Picture shows Shielded Container with ETS-Lindgren AWD-60 Door.

HELSINGBORG
Box 13060, 250 13 Helsingborg
042-23 50 60

STOCKHOLM
Centralvägen 3, 171 68 Solna
0727-23 50 60

Jolex

– for all your
EMC, Thermal &
Sealing Solutions

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

Vi gör allt för att skapa uppmärksamhet.

Vi konstruerar högpresterande varningsprodukter för utrycknings- och specialfordon. Alla våra produkter har ett och samma syfte; att skapa uppmärksamhet i krävande och utsatta situationer. Uppmärksamhet som bidrar till en säkrare miljö för förare och omgivning.

www.standby.eu

STANDBY
When attention matters.

Säkerhet och försvar – det gäller dig!

Världen är under ständig förändring. Hotbilden mot vår säkerhet förändras i takt med att samhällets sårbarhet visar sig inom olika områden. Allmänna Försvarsföreningen, AFF, vill öka insikten och föra en balanserad dialog om hot och risker i samhället.

Som medlem i AFF får du fyra nummer av Vårt Försvar och kallelser till föreningens aktiviteter. För mer information om medlemskap:

www.aff.a.se

Foto: för mer information, kontakta AFF, aff@aff.a.se.

aff
FÖR FRED, FRIHET, FRAMTID
GRUNDAD 1890

Medlemmen:

Veronica Johnsson,
Försvarsintendent, Arméstaben.

För första gången sedan 2005 har en försvarsintendentutbildning genomförts i Försvarmakten. Löjtnant Veronica Johnsson är en av 15 nyexaminerade försvarsintendenter och arbetar numera som infrahandläggare för riksintressen på Arméstabens planeringssektion.

TEXT: Josefine Owetz

»Vi bör placeras på logistikledande befattningar«

➤ **Grattis till examen! Hur har utbildningen sett ut?**

– Utbildningen var riktigt bra och har gett oss en god inblick i försvarslogistiken. Den omfattade både produktions- och insatslogistik med fokus på produktionslogistik. En av de mest intressanta kurserna var juridikkursen som var specialanpassad för försvarsintendenter. Under utbildningen har vi haft en mycket bra sammansättning av elever. Tillsammans hade vi en bred och djup kunskap inom logistiken då

vi kom från flera olika organisationsenheter. Detta gav mycket goda möjligheter till kunskapsöverspridning och en bra dynamik.

Vilka arbetsuppgifter väntar för er nu?

– Vi är en försvarsmaktsgemensam resurs som bör placeras på logistikledande befattningar där vi kan göra mest nytta. Det är vår uppgift att se helheten och stödja våra chefer till att fatta korrekta och väl avvägda beslut. Det ligger så otroligt mycket pengar inom försvarslogistiken.

Vad fick dig att söka utbildningen?

– Jag har arbetat som logistikchef på SWEDEC, Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum, i fem år. Det var ett naturligt steg att gå till en högre stab. I dag är jag ny på jobbet och har ett bemanningsuppdrag som infrahandläggare för riksintressen där jag ska bevaka arméns verksamhetsbehov. Jag kommer även delta i andra planeringsarbeten på Arméstaben. Förhoppningsvis får jag användning för

mina nyvunna kunskaper.

Hur ser behovet av nya försvarsintendenter ut?

– Vi vet att behovet av oss är stort både lokalt, regionalt och centralt men det är ännu inte fastställt exakt vilka befattningar eller roller inom logistiken som ska vara bemannade av försvarsintendenter. Vi vet dock att många som jobbar på logistikbefattningar idag snart går i pension. Försvarsintendentutbildningen är en viktig del av att bygga ett starkare och robustare försvar.

»Dåligt ledarskap driver bort människor ur Försvarsmakten«

”Vi dunkar varandra i ryggen för att vi har så bra ledarskap i Försvarsmakten, men varför låter vi då riktigt dåliga chefer jobba kvar som just chefer?”. Det undrar insändarskribenten Malin Smith.

Jag är officer och jobbar på Försvarsmaktens HR-Centrum. Utöver mitt arbete med personalförsörjning har jag nyligen haft ynnesten att gå en taktikkurs. Både till vardags i min tjänstgöring, på fritiden bland vänner och nya bekantskaper och nu senast när jag mött nya kollegor under utbildning hör jag många historier. När officerskollegor hör att jag jobbar på HR-Centrum är det många som vill berätta. Berätta om det som de varit, eller är, med hopp om att jag kan göra något för att förbättra deras situation.

I mitt jobb framgår det med all önskvärd

tydlighet att vi har officersbrist i Försvarsmakten. Jag jobbar med den. Eller rättare sagt, mot den. Oftast talas det om rekrytering som lösning på problemen. En större mängd rekryter och kadetter ska påbörja utbildning de närmaste åren och jag är övertygad om att det är viktigt. Samtidigt slutar en av fem officerare inom fem år efter examen och hälften slutar inom tio år. De som slutar kan inte ersättas av varken rekryter eller kadetter. I många fall tar det fem, tio, femton eller tjugo år att skapa en någorlunda likvärdig officer likt den som slutar.

DET SOM OFTA berättas för mig är inte historier om låga löner (även om alla vet att vi har det). Det är inte heller en klagosång av för många dygn borta per år (även om det också är verkligheten). Nej. Istället är det historier om ett ledarskap som till synes aktivt driver bort människor ur myndigheten.

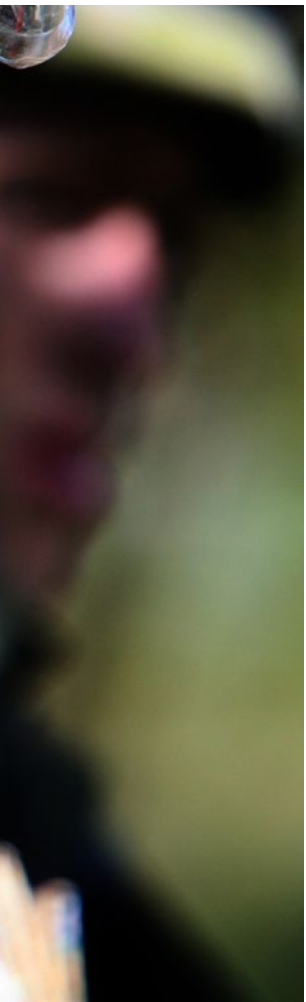

Foto: Johan Lundahl/Försvarsmakten

Det här är ett axplock av historier från senaste åren där officerarna är anonymiserade:

● Officer lyfter frågan om nivåhöjande utbildning till sin chef. Chefen svarar att hen är för gammal för att göra karriär och får därför inte gå yrkes- och befattningskurs, YBK.

● Officer söker en tjänst på sin organisationsenhet, OrgE, som hen är kvalificerad för. Rekryterande chef bekräftar att officeren har kompetensen och är lämplig, men att officeren är lite för ung.

● Officer är högt rankad för att gå YBK taktisk kurs armén, Tak A. Officer åker på insats och när officeren kommer hem är hen längst ned på nomineringslistan.

● Officer jobbar på ett arméförband, men inom funktionen ledning. Officeren vill söka taktisk ledningskurs, Tak Led, för att vidareutvecklas inom ledningsfunktionen, men får av sin OrgE svaret att "alla i armén ska gå taktikkurs armé". Officeren som inte har en direkt stridande befattning prioriteras längst ned på listan att gå Tak A. Nivåhöjande utbildning uteblir.

● Officer går en taktikkurs och är riktigt motiverad att komma

tillbaka till hemmaförbandet där en ny befattning väntar enligt plan. Efter ett kort telefonsamtal där officeren oväntat får höra att hen blivit omplacerad till en helt annan befattning på en annan geografisk plats utan att själv bli tillfrågad funderar officeren på att sluta. Officeren vill inte och kan inte ta befattningen eftersom privatlivet då inte går ihop.

● Officer är på utlandstjänst. Inom loppet av bara några månader blir officeren uppringd ett flertal gånger för att i varje samtal bli tilldelad en helt ny placering på sin OrgE när hen kommer tillbaka. Till slut ber officeren sitt förband att bestämma sig för "vad som helst" då hen inte orkar få ständigt nya besked under insats.

● Officer har gått Tak A och har missat en av 38 veckor. Officeren har kompletterat allt hen kan och har inte missat någon examination. Officeren får dock inte godkänt på utbildningen och blir inte befördrad i syfte att "statuera ett exempel". Officeren måste tillbaka om ett år för att lyssna på tre föreläsningar för att bli godkänd på kursen.

● Officer får höra att hen måste utföra en kommendering på annan ort för att bli befördrad på sin OrgE. Officeren kan av familjeskäl inte vara borta från sin hemort i två år och får således inte bli befördrad.

KÄNNER DU IGEN dig? Har du också undrat varför någon chef i din närhet fått bli chef? Och fortfarande är chef? Har du eller dina kollegor också blivit plötsligt omplacerade utan att ha

blivit tillfrågade? Har du en riktigt duktig kollega som inte längre orkat och sagt upp sig i förtid? Har du också hört soldater säga att "det alltid är de bästa officerarna som slutar"? Du är inte ensam. Det finns så många fler historier och de flesta med många både förargande och oroväckande detaljer. De flesta som berättar vill skrika högt. De vill sparka och slå för att uppmärksamma de orätter de utsätts för. Men de vet att om de gör det så har de sannolikt skadat sin karriär, och ingen av dem vill egentligen sluta. De vill jobba som officerare i Försvarsmakten och de har eller har haft både driv, vilja och ambitioner. Det är riktigt dugliga officerare som Försvarsmakten tveklöst behöver och de vill stanna kvar, men motivationen som en gång brann håller på att slockna.

» Får vi yngre officerare inte utvecklas, påverka vår karriär och bli respekterade som medmänniskor kan Försvarsmakten inte stoppa, om ens hejda, officersbristen. «

FÖRSVARSMAKTEN BEHÖVER PÅ allvar ta tag i ledarskapsproblemen. Vi dunkar varandra i ryggen för att vi har så bra ledarskap, men varför låter vi då riktigt dåliga chefer jobba kvar som just chefer? Med rådande läge har vi definitivt inte råd med chefer som bryter mot bestämmelser, far med osanning, åldersdiskriminerar, tydligt favoriserar eller trycker ner sina yngre officerskollegor. Får vi yngre officerare inte utvecklas, påverka vår karriär och bli respekterade som medmänniskor kan Försvarsmakten inte stoppa, om ens hejda, officersbristen. Det kommer dessutom inte vara de duktigaste officerarna som läser högre officersprogrammet, är bataljonchefer eller jobbar på Högkvarteret inom några år, för då har de bästa slutat. ●

Kapten Malin Smith
Försvarsmaktens
HR-centrum

Skriv en insändare!

Maximal längd för en insändare är 3 500 tecken. Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till info@officersforbundet.se.

Brandbekämpning bra för krigsdugligheten

FÖRRA SOMMAREN VAR flera av våra förband insatta i bekämpning av skogsbränder under flera månaders tid och över stora delar av riket. Tillsammans med många andra aktörer gjorde vi ett fantastiskt jobb! Men under det år som nu har följt så har jag i olika sammanhang stött på åsikten att Försvarsmakten inte borde avdela så mycket resurser till denna stödverksamhet. Vårt fokus borde ligga på huvuduppgiften, att träna och öva för den väpnade striden och att vara bäst på att slå ihjäl vår fiende när så krävs!

Huvudlinjen för denna ståndpunkt brukar ofta vara att arbetstid, körmil och flygtimmar som läggs på samhällsstödande verksamhet riskerar att tas från förbandens övningsmedel, vilket får som konsekvens att vi tvingas skära ner eller ställa in övningar och utbildningar, vilket i sin tur gör att vi övar mindre och därmed rimligen blir sämre på vår huvuduppgift.

Detta stämmer såklart. Någonstans måste pengarna komma ifrån om det inte skjuts till medel från politiskt håll! Vidare är det självklart att den väpnade striden är grunden till vårt existensberättigande. Men för de funktionsförband som i huvudsak har stödande uppgifter i kriget anser jag att det skarpa samhällsstödet även får positiva effekter för krigsdugligheten.

UNDER SOMMAREN 2018 förbrukade våra helikopterförband över 330 flygtimmar och ungefär 3 400 arbetstimmar i olika brandrelaterade insatser. Våra besättningar prövades i miljöer som stundom var mycket intensiva och där liv och egendom emellanåt stod på spel. Långa och slitsamma dagar i helikoptern ställde höga krav på varje besättningsmedlem. Våra besättningschefer fick ofta ta på sig en samordnande

roll i luften när flera helikoptrar från olika aktörer deltog. Vår stabspersonal fick på plats organisera verksamheten med andra förband och myndigheter, ofta på oklara underlag. Vårt flygunderhåll och våra bas- och logistikfunktioner prövades i sin förmåga att med befintliga resurser stödja skarpa uppdrag från tillfälliga platser med obestämda tidshorisonter.

Förbandens chefer fick planera och genomföra insatser som kunde sträcka sig över många veckor och behövde därmed ta hänsyn till fakto-

»Utöver den uppenbara samhällsnytta som våra insatser hade, så har jag svårt att föreställa mig ett bättre eller mer komplext stresstest för vår organisation inför kommande kriser och gråzonslägen.«

rer som annars inte dyker upp på den normala sjudagarsövningen. De fick skapa tillfälligt sammansatta förband som, över lång tid och med bibehållet stridsvärde på både personal och materiel, skulle kunna verka från tillfälliga

baser och grupperingar. De fick leda dessa insatser på stående fot, med nya friktioner och problem runt knuten så gott som dagligen.

Liknande fordringar ställdes även på övriga nivåer. Kravet på samordning och resursfördelning nådde antagligen hela vägen upp till överbefälhavaren själv. Hela Försvarsmaktens djup och bredd berördes därmed på något vis av denna samhällspåfrestning.

UNDER DENNA SOMMAR var Sverige utsatt för en kontinuerlig belastning och Försvarsmakten hade en självklar roll i att möta det hotet. Utöver den uppenbara samhällsnytta som våra insatser hade, så har jag svårt att föreställa mig ett bättre eller mer komplext stresstest för vår organisation inför kommande kriser och gråzonslägen. Åtskilliga delar av Försvarsmaktens förband, staber och chefer ställdes inför en unik möjlighet att prövas i ett skarpt läge, under en längre tid och på hemmaplan. Genom den erfarenheten kommer vi att stå ännu bättre rustade för nästa kris som samhället ställs inför, oavsett hur den då ser ut. Därför anser jag att samhällsstödet kan vara en nog så viktig uppgift att ta oss an när vi nu bygger ett starkare och robustare försvar! ●

Herr Flax

Herr Flax, officer och helikopter 16-pilot samt försvarstvittrare. Skriver under pseudonym.

LITTERATUR:

Flygvapenchefen tipsar om läsning

DEN AVGÅENDE flygvapenchefen, generalmajor Mats Helgesson, har även i år sammanställt en läslista. Sammanställningen av litteratur är "tänkt att inspirera, mana till eftertanke och stimulera alla flygvapenmedarbetare till att reflektera till fortsatt utveckling av flygvapnet", skriver han i inlägget på Flygvapenbloggen på Forsvarsmaktens webbplats.

Läslistan utgörs av femton titlar, samt tips på ett antal artiklar. Bland tipsen återfinns bland annat

Fredens illusioner av Wilhelm Agrell ("En fond att reflektera kring utifrån vad som hänt under de senaste 20 åren av neddragningar", skriver Helgesson), FOI-rapporten *Bursting the bubble, Russian A2/AD in the Baltic sea region: Capabilities, Countermeasures and implications* ("En utmärkt analys av ett av de hot vi lever med i vår närhet") och *Måsen* av Richard Bach

("Boken beskriver själva essensen i flygandet och upplevelandet av den tredje dimensionen"). ●

LYSSNINGSTIPS:

Forsvarshögskolan @Forsvarshogsk
 Idag är det 80 år sedan Tyskland inledde invasionen av Polen och 2:a världskriget bröt ut. Poddeen Militärhistoria tar upp Polens strategiska läge, teknisk utveckling före krigsutbrottet, militära myter och historiebruk relaterade till september 1939.
bit.ly/349DTgW

Den 1 september var det 80 år sedan Tyskland invaderade Polen och andra världskriget bröt ut. I poddcasten "Militärhistoria" ägnas avsnittet "Andra världskrigets utbrott" åt ett samtal om detta. Podden produceras av Piotr Wawrzeńnik, lärare och forskare i militärhistoria vid Forsvarshögskolan.

I MEDIA:

Gäst Säkerhetsrådet
För en officer måste laget gå före jaget
 Arméförvaltare Joacim Blomgren berättar om officersyrket som karriär, innebörden av att leda och vad som krävs i jobb som ytterst handlar om liv och död.

● Under rubriken "För en officer måste laget gå före jaget" skrev arméförvaltare Joacim Blomgren den 24 augusti ett gästinlägg på Svenska dagbladets säkerhetspolitiska blogg Säkerhetsrådet.

"En officer är van att leda människor och van att ta ansvar. Van att leda också när det är riktigt tuffa förhållanden för det är då som chefskapet sätts på prov, inte en solig vardag när allt går som det ska. Officern är pålitlig, lojal och sätter laget före jaget", skriver Blomgren.

I inlägget berättar han om utbildningen till officer, hur karriären kan se ut och om att vara den förste svenska arméförvaltaren.

"Befattningen är ny sedan ett och ett halvt år tillbaka och infördes som en del av Forsvarsmaktens nya flerbefälssystem. Min huvuduppgift är att jobba med de områden som är kopplade till arméns soldat- och specialistofficersutbildningar och jag är rådgivare till arméchefen och hans ställföreträdare i sådana frågor", skriver Joacim Blomgren.

GRIPENPILOTEN FÖREVISAR
"HÄR SITTER ATOMBOMBEN"

»Efter fem år i det civila så kan jag avslöja vad som verkligen finns på en Gripen«

En humoristisk film från Pennan & Svärdet med den tidigare stridspiloten Mikael Grev gör just nu succé på sociala medier. I filmklippet, som hittills har fått mer än en halv miljon visningar, får man följa med när han ger en guidad tur runt ett Jas Gripen-plan – på ett sätt som man inte har sett innan.
 "Här har vi då atombomben. Det är bestämt för länge sedan att det är det enklaste sättet att bedriva krig. Den är maskerad till att vara en bensintank, en bränsletank. Mycket effektiv", säger Mikael Grev som även visar var breddvärdet på planet sitter och var teknikerna huserar under flygning ("De tar hand om allting som går sönder, för det är massvis med saker som går sönder när man krigar med varandra"). Han avslöjar även att man kan uttröna huruvida det är en ung eller gammal pilot som ska flyga, beroende på om det är en stege eller inte upp i sitsen. Unga piloter hoppar nämligen med enkelhet upp, medan äldre piloter kan behöva använda en stege och gå lite mer försiktigt. Förstås.

Magnus Ranstorp @MagnusRanstorp
 "Sommar i P1 är slut för den här gången." Roligt att just mitt program blev det mest lyssnade i sändning.
 @Forsvarshogsk

"Det är som att milstolparna i mitt privata liv vävs samman med milstolparna i terrorismens utveckling", sade Magnus Ranstorp, internationell terrorexperter och forskningsledare vid Forsvarshögskolan, i inledning till sitt "Sommar i P1". Ranstorps sommarprat blev det mest lyssnade i direktsändning, enligt Sveriges Radio.

I Krig och Fred @KrigochFred
 Nu kan du höra @MagnusRanstorp berätta om arbetet med att bekämpa terrorism och våldsbejakande extremism i det senaste avsnittet av @KrigochFred. Vi pratar även om hur 9/11-attentaten påverkade läget globalt och i Sverige. Du kan lyssna på avsnittet här: krigochfred.se/avsnitt-58-ett...

Magnus Ranstorp var också nyligen gäst i poddcasten "I krig och fred", en poddcast om säkerhetspolitik och krisberedskap. Den produceras av Björn Wegner och görs i samarbete med Allmänna Forsvarsförbundet.

»TYVÄRR HAR ALLA FINANS-MINISTRAR SEDAN 1990-TALET BÖRJAN, INKLUSIVE GÖRAN PERSSON, ANDERS BORG OCH MAGDALENA ANDERSSON, VARIT USLA FÖRSVARSPOLITIKER.«

Det skrev Lars Calmfors, professor emeritus i internationell ekonomi, i Dagens Nyheter den 24 juli under rubriken "Det behövs mer trovärdiga politiska åtaganden om försvaret", om att Forsvarsmakten behöver mer pengar än de summor som Forsvarsberedningen vill skjuta till.

Medlemsstatistik

Yrkesverksamma, 31/7 2019

Officerare	6 695 (+40)
Specialistofficerare.....	2 142 (+14)
Soldater och sjömän.....	4 484 (+115)
Övriga	360 (+32)
Summa.....	13 681 (+201)

organisationsenhet och att förhandlingar om våra medlemmars nya löner kan påbörjas lokalt. Lågstalönen för yrkesofficerare kommer enligt avtalet att höjas till 25 000 kronor från och med den 1 oktober 2019 och för GSS till 19 500 kronor.

Försvarsmakten har i de samtal som förts bekräftat behovet av relevanta följdjusteringar utifrån de nya ingångslönerna. Detta utifrån det stora rekryteringsbehov som föreligger samt som ett verktyg för att behålla befintlig personal. Att behålla erfarna medarbetare är av avgörande betydelse för Försvarsmaktens verksamhet. Inom ramen för Rals har därför ett ekonomiskt utrymme avsatts i syfte att uppnå en ändamålsenlig lönespridning mellan arbetstgarna, även efter justeringen av lågstalönerna.

Lönerna

Ralsen 2019 - bättre men inte bra

I juni nåddes enighet på Försvarsmaktsnivå kring Ralsmedel för avtalsperiodens tredje och sista år.

OFFICERSFÖRBUNDET har förhandlat fram medel för att justera lågstalöner, förbättra lönespridningen samt för att värdera individens prestation.

– Det är glädjande att Försvarsmakten börjat ta till sig att löneläget är avgörande ur såväl ett rekryterings- som ett behållarperspektiv. Man har uppenbarligen lyssnat till både förbundets

och enskilda medlemmars missnöje. Att justera vilka lågstalöner våra medlemmar ska ha är viktigt, men det är minst lika viktigt att det finns medel för att förbättra lönespridningen och för värde-

»Officersförbundet anser att det behöver göras betydligt mer på löneområdet.«

Susanne Nyberg

ATT PARTERNA BLEV eniga på Försvarsmaktsnivå innebär att årets Ralsmedel i juni gick ut till respektive

ring av prestation. Nu har vi förhandlat fram medel för detta, även om Officersförbundet fortfarande anser att det behöver göras betydligt mer på löneområdet, säger Susanne Nyberg, Officersförbundets förhandlingschef.

FRAMFÖRHANDLAD RALSMEDEL FÖR i år ligger strax över nivån i det treåriga avtal som slöts 2017.

– Detta är fortfarande långt under de behov om minst 325 miljoner kronor som vi anser nödvändiga för att på allvar kunna justera våra medlemmars löner till en rimlig nivå. Nu gäller det att framförallt våra politiker förstår de verkliga behoven inför kommande försvarsbeslut. Vi har även en avtalsrörelse framför oss nästa år. Inför den kommer vi att behöva se en vilja att ge betydande tillskott för att vi ska ha en chans att komma upp i rimliga lönenivåer och en bra lönespridning för våra medlemmar.

Ska Försvarsmakten nu växa har vi inte råd att förlora en enda militär som lämnar för annat jobb, men då måste löneläget bli bättre, säger Susanne Nyberg. ●

Officersförbundet på Facebook

Officersförbundet finns på Facebook. Där kan du bland annat få glimtar av förbundets dagliga verksamhet. Välkommen att säga vad du tycker

om Officersförbundet och Försvarsmakten och dela med dig av information du tror är intressant för andra medlemmar.

Kurser för förtroendevalda

Du har väl inte missat att Officersförbundet håller kurser och utbildningar i det mesta som en facklig förtroendevald bör veta? Ta chansen att lära dig mer om fackliga grunder, arbetsmiljö, rekrytering, arbetsrätt och mycket mer. Se hela vårt kursutbud och anmäl dig på officersforbundet.se/kurser

Almedalen

Försvarspolitik i Almedalen

Under årets Politikervecka i Almedalen genomförde Officersförbundet i samarbete med en rad andra aktörer en uppskattad hel-dag på det försvarspolitiska temat. Förbundet lade stort fokus på personalförsörjningsfrågan, bland annat genom ett eget seminarium under dagen.

SÄKERHET OCH FÖRSVAR – Arena för öppen debatt”. Det var namnet på det initiativ som Officersförbundet tillsammans med flera andra organisationer arrangerade under årets Almedalsvecka.

Hundratalts åhörare kunde under dagen lyssna på en lång rad seminarier kring olika säkerhets- och försvarspolitiska teman – gränsproblematik, veteranfrågan och analyser av Försvarsberedningens rapport för att nämna några.

INOM RAMEN FÖR detta samarbete genomförde Officersförbundet även seminariet ”Investering eller utgift? Om synen på militär personal”. Under ledning av den försvarspolitiska profilen, tillika doktorn i krigsvetenskap, Oscar Jonsson, diskuterade en namnkunnig panel dagens och morgondagens utmaningar med Försvarsmaktens personalförsörjning.

Paneldeltagare var, förutom förbundsordförande Lars Fresker, Tommy Åkesson, huvudsekreterare i Försvarsberedningen, riksdagsledamöterna Beatrice Ask (m), ordförande försvarsutskottet samt Marie Axelsson (s), försvarsutskottet.

Det rådde stor enighet om att personalfrågan kommer att vara ytterst kritisk kommande år och för att uppnå de mål som Försvarsberedningens slutrapport föreslår kommer det att krävas tydliga prioriteringar på främst officersförsörjning.

Övriga samarbetsorganisationer i initiativet ”Säkerhet och Försvar – Arena för öppen debatt” var Folk och Försvar, Kungliga Krigsvetenskapsakademien, Försvarshögskolan, Frivilliga Försvarsorganisationernas Samarbetskommitté samt Sveriges Veteranförbund.

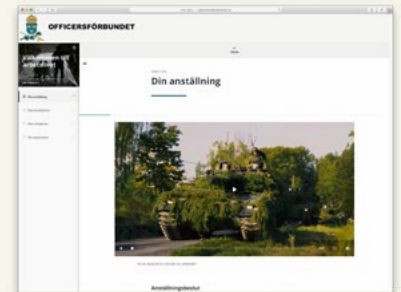
Fredrik Hultgren

SAMMANFATTNINGSVIS KAN SÄGAS att förbundets deltagande under Almedalsveckan 2019 var lyckat och med säkerhet bidrog till att personalfrågan i den försvarspolitiska diskussionen inte tappades bort, och att Officersförbundets

ståndpunkter kunde förmedlas till en lång rad beslutsfattare i både formella och informella sammanhang.

– Det talas ibland om att Almedalen förvandlats till ett stort jippo. Jag vill nog hävda att det alltså är en mycket viktig och relevant arena för det demokratiska samtalet, inte minst på det försvarspolitiska området. Att Officersförbundet lägger resurser på deltagande är något jag är övertygad om att vi har igen i form av alla de kontakter och det erfarenhetsutbyte som sker såväl formellt som informellt med samhällets olika aktörer under veckan, säger Fredrik Hultgren, kommunikationschef på Officersförbundet.

VILL DU SE Officersförbundets seminarium i efterhand? Du hittar det under ”nyheter” på vår webbplats officersforbundet.se, eller på Folk och Försvars Youtubekanal. ●

Ny på jobbet? Ge oss tio minuter!

Är du nyanställd i Försvarsmakten? Grattis till ett fantastiskt jobb! Försvarsmakten kommer att lära dig allt du behöver veta och mer därtill för att lösa dina arbetsuppgifter, men information om arbetsrätt och dina villkor är det ofta lite sämre med.

Därför har Officersförbundet tagit fram en kort onlineutbildning som ger grundläggande och pedagogisk information kring rättigheter och skyldigheter för den som är anställd i Försvarsmakten. Utbildningen är framtagen utifrån gällande kollektivavtal och lagar och innehåller bland annat information om arbetstid, lön och ledighet.

– Som nyanställd i försvaret är det mycket nytt, och speciellt regler kopplade till arbetstid kan nog av många uppfattas som lite snåriga, med FM-dygn, semester, övertid, listplanering och så vidare. Med den här utbildningen hoppas vi kunna räta ut en del frågetecken, säger Elina Meyer, ombudsman på Officersförbundets kansli, som ansvarar för onlinekursen.

Kursen är främst framtagen för nyanställda, men alla med en militär anställning i Försvarsmakten har nytta av att ta del av dess innehåll.

Utbildningen tar inte mer än tio minuter, men vi kan lova dig att du kommer att ha betydligt bättre koll på vad som gäller för dig som arbetstagar i försvaret när du jobbat dig igenom den.

Du hittar kursen på valkommen-tillarbetslivet.se eller via vår webbplats, officersforbundet.se/kurser.

OFFICERSFÖRBUNDET

Förbundsnytt

Senaste nytt från
Officersförbundet

»Utan att lösa aktuell personalbrist kommer försvaret aldrig lyckas med den tillväxt som nu aviserats.«

ga, och Officersförbundet delar på det stora hela beredningens bedömningar. I rapporten föreslås en succesiv höjning av försvarsanslaget, till att landa på runt 84 miljarder kronor år 2025, motsvarande omkring 1,5 procent av BNP. Detta kommer nu alltså i och med den senaste politiska överenskommelsen bli verklighet.

FÖRSVARSMAKTEN ARBETAR NU med ett underlag till regeringen kring realiserbarheten i Försvarsberedningens förslag. Detta underlag ska överlämnas till regeringen den 15 november och kommer sedan att ligga till grund för den försvarspolitiska proposition som regeringen nästa höst överlämnar till riksdagen. Försvarsbeslutet är sedan tänkt att klubbas i riksdagen hösten 2020.

– Officersförbundet kommer att vara med och samverka det underlag som Försvarsmakten överlämnar till regeringen. Vi kommer att betona vikten av att man i analysen även räknar med rimliga lönenivåer för den militära personalen. Ska Försvarsmakten kunna växa måste lönenivåerna upp för att göra de militära yrkena mer attraktiva. Sedan ankommer det även på politiken att i såväl kommande budgetar som i övriga direktiv till Försvarsmakten tydliggöra behovet av reella satsningar på personalen, säger Lars Fresker. ●

Lars Fresker

Foto: Johan Lundahl/Försvarsmakten

Försvarsbudget

Försvarets finansiering säkrad - men hur blir det med personalen?

Nästa år ska riksdagen fatta försvarsbeslutet för åren 2021-2025. Men redan häromveckan stod det klart att försvarets finansiering fram till 2025 kommer att gå i linje med Försvarsberedningens förslag på utökade försvarsanslag.

DETTA EFTEREN överenskommelse mellan regeringspartierna, Centern och Liberalerna.

– Att Försvarsmakten nu kom-

mer att växa är positivt, och att vi vet förutsättningarna fram till år 2025 är mycket bra. Nu gäller det bara att myndigheten i den utökade försvarsbudgeten säkrar

ekonomin även i personalförsörjningsfrågan, för utan att lösa aktuell personalbrist kommer försvaret aldrig lyckas med den tillväxt som nu aviserats, säger Lars Fresker, förbundsordförande.

Försvarsberedningens slutrapport, Värnkraft, fick av de flesta instanser ett mycket positivt mottagande. Rapporten skissar på en realistiskt genomförbar och i de flesta avseenden balanserad ökning av svensk försvarsförmå-

325 000 000

Minst 325 miljoner kronor är den summa Officersförbundet anser krävs i en riktad satsning för att få upp den militära personalens löner till en rimlig nivå. Följ vår kamp på forsvaraforsvaret.nu

Pension

Möjlighet till bättre tjänstepension för dig som slutade i staten före 2003

Är du så kallad förtidsavgången yrkesofficer, det vill säga att du slutade som officer innan du uppnådde pensionsåldern, och som lämnade statlig anställning före 2003? I så fall kan det finnas en möjlighet till förbättrad tjänstepension från din tidigare statliga anställning.

DU SOM TIDIGARE varit anställd som officer före 2003, lämnat den anställningen före uppnådd pensionsålder och därefter inte haft någon ny/annan statlig anställning kan ha en intjänad tjänstepensionsförmån (så kallad livränta) utifrån det då gällande pensionsavtalet PA/SPR-74. Det finns nu en möjlighet att begära värdesäkring av en sådan livränta, det vill säga att få värdet på pensionsförmånen uppräknat med prisbasbeloppets förändring.

Om du inte har fått någon värdesäkring av livräntan från det att du slutade din statliga anställning fram till pensionsåldern eller

samordning av livräntan med en annan senare tjänstepensionsplan, kan du vända dig till Statens Tjänstepensionsverk, SPV, och begära uppräknning av din livränta.

VÄRDESÄKRING AV DIN livränta prövas av Pensionsnämnden för det statliga avtalsområdet. Din begäran till SPV bör vara skriftlig. Du bör redogöra för vad du har arbetat med efter det att du slutade i staten och/eller vilken annan tjänstepension som du har tjänat in efter dina statliga år.

Eftersom ditt fortsatta yrkesliv fram till 65 års ålder har betydelse för om din livränta kan bli värdesäkrad, bör du tidigast lämna in din begäran i nära anslutning till pensionsåldern, 65 år.

Skriv att ärendet gäller "Värdesäkring av livränta". **Adressen till SPV är: SPV, 85190 Sundsvall eller för epost: kundservice@spv.se.** Glöm inte att ange namn, adress och personnummer. ●

Stipendium för fackliga föredömen

Känner du någon som gör ett gott fackligt arbete? Då ska du definitivt nominera vederbörande till Officersförbundets stipendium.

Stipendiet, som utgörs av en premie om 20 000 kronor, är till för just dem som gör det där lilla extra för förbundets medlemmar. Enligt stadgarna ska stipendiet uppmärksamma gott fackligt ledarskap, premiera goda prestationer samt stimulera engagemanget för yrkesfrågorna.

Nominerad får inte vara ledamot/suppleant i Officersförbundets styrelse och får inte tidigare ha erhållit stipendiet.

Stipendiet delas ut under högtidliga former vid någon av Officersförbundets sammankomster under Förbundsmötesperioden.

Nomineringen, med tillhörande motivering, skickar du till ordförande i Stipendiestiftelsen klas.hellstrom@officersforbundet.se

Välkommen med din nominering!
Hälsningar, Stipendiestiftelsen.

Foto: Niklas Englund/Forsvarsmakten

Nybliven student? Uppdatera medlemskapet!

Många medlemmar har nu i höst påbörjat sina studier på officersprogrammet eller specialistofficersutbildningen. Medlem som nyligen börjat läsa på någon av officersutbildningarna kan nu också byta till studerandemedlemskap. Då betalar du endast 100 kronor för hela studieperioden, men behåller alla de förmåner ditt fulla medlemskap innehåller. Vid byte av medlemskap, maila till kansliet@officersforbundet.se. Ange medlems- eller personnummer samt namn, skola, ort och vilket program du studerar på. Har du studiekamrater som ännu inte är medlemmar i Officersförbundet? Tipsa dem om att gå med. De anmäler sitt studerandemedlemskap på vår webbplats - www.officersforbundet.se/bli-medlem

Porträttet

Officersförbundet är ingenting utan alla som engagerar sig lite extra och arbetar för våra medlemmars intressen. Med "porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

Soldat, ung och kvinna. Elina Meyer är inte precis stereotypen för en ombudsman i Officersförbundet.

Ingen vanlig fackpamp

Elina Meyer är ombudsman på Officersförbundet och så långt från den traditionella fackpampen man kan komma: Ung, kvinna och soldat. Kanske är hon framtidens typiska fackliga företrädare

Text: Anna Hjorth Foto: Tobias Andersson

Hon är 26 år, soldat och brinner för det fackliga uppdraget. Elina Meyer är ganska nybliven ombudsman i Officersförbundet. Hon tycker att fler soldater borde engagera sig i facket.

– Ja, jag har känt att i den här världen finns det väldigt många officerare men inte så många soldater. Vi behöver någon som kan prata för soldaterna och jobba för att vi också ska ha schysta villkor och en bra arbetsmiljö. Jag vet vad det innebär att vara soldat i dag. Nu är det min generation som är GSS, så jag känner att jag gör nytta här, säger hon.

Det har hunnit gå snart ett år sedan Elina Meyer tackade ja till erbjudandet att bli ombudsman på heltid på

Officersförbundet. Hon är placerad på förbundets kansli i Stockholm och veckopendlar från Skövde, där hon bor med sin sambo som snart är färdigutbildad officer. Det var också där hennes egen militära bana startade.

– Jag sökte mig till Skövde, en ort som jag faktiskt aldrig besökt, efter gymnasiet. Det var 2012 och jag gjorde min GMU vid P4. Jag tyckte Skövde verkade vara en bra stad och där erbjöds inriktningen mot det jag ville jobba med – armé och pansar.

Några år med armé och pansar har det också hunnit bli sedan dess. Men även mycket annat. Under ett par år var Elina Meyer stab/säkassistens på genomförandeavdelningen på P4. Och under Försvarsmaktens stora övning Aurora 17 var Elina Meyer kommandant för P4:s insats på Gotland.

– Det var ett komplext uppdrag. Jag hade bland annat ansvar för att vi hade kartor, mat och logi på ön och att vi kunde tanka våra fordon.

STRAX EFTER AURORA 17 fick Elina Meyer möjligheten att kliva på ett annat komplext uppdrag: som facklig förtroendemans på heltid på P4. Då hade hon redan varit engagerad

i Officersförbundet sedan 2013. Och medlem i facket blev hon direkt när hon gjorde grundutbildningen. För henne var det självklart att gå med.

– När vi slussades in i yrket så var Officersförbundet där och berättade om vad de gjorde. Jag gick med, men vad facket kan åstadkomma var jag inte medveten om från början. Mina föräldrar hade sagt att det var bra att vara med, att facket kunde vara som ett paraply att fälla upp om det börjar regna. Att det finns personer där som kan ge hjälp och stöd och representera mig om något händer, säger hon.

Att hon själv skulle bli en av de där personerna som ger hjälp och stöd till andra hade hon inte funderat på. Men sedan uppstod den där situationen som de flesta med ett fackligt engagemang känner igen: Någon lämnar ett uppdrag och personen behöver ersättas. Frågan går ut till arbetsgruppen och kanske är det ingen som direkt kastar sig över uppdraget. Men så är det ändå någon som känner sig manad och hoppar på, utan att ha tänkt så mycket på det innan.

FÖR ELINA MEYER uppstod det tillfället våren 2013. Då jobbade hon på Lifkompaniet på P4.

– Det var ett arbetsplatsombud som klev av sitt uppdrag och någon behövde ersätta honom. Det skulle vara någon som kunde föra alla soldaternas talan, föra fram kompaniets frågor och driva dem gentemot kompanichefen och våra andra chefer. Egentligen var det kanske inte någon som visste vad uppdraget innebar, men jag räckte upp handen och sade att jag kunde ta på mig det.

Och hon har inte ångrat sig.

– Det är en så bra möjlighet att vara en del av verksamheten på ett annat sätt.

Sedan har det rullat på, hon blev först suppleant och sedan ordinarie ledamot i den lokala officersföreningen på P4 – OF Skaraborgarna. Och Elina Meyer tycker verkligen att det går att göra skillnad genom det fackliga arbetet. Ett exempel är när det blev skevt i en lönerrevision för soldaterna på P4. Alla hade placerats in på samma lönenivå, oavsett vilken typ av tjänst eller vilket ansvar de hade när de nyanställdes efter GMU.

I den påföljande lönerrevisionen fick det oönskade effekter och Elina Meyer drev frågan fackligt. Hon tog upp saken med den dåvarande fackliga förtroendemanen på P4.

– Ja, det var så skevt. Alla fick betyg på sin prestation och lönesattes efter det. Men det gjorde att de som inte hade så höga krav på sig fick högre betyg än de med mycket ansvar, till exempel materiel eller personal. Så soldaterna fick högre betyg än gruppcheferna och gick om dem i lön.

Lönestrukturen rättades till efter att Elina Meyer och Officersförbundet uppmärksammat problemet.

– Det var inte illvilja från ledningens sida, men man hade inte tänkt igenom effekterna. Då insåg jag att det verkligen är viktigt att någon håller på med det här. Försvarsmakten är en bra arbetsplats på många sätt, men den har sina fel och brister. Därför är det viktigt att vi har en stark facklig organisation. Många har så mycket lojalitet gentemot Försvarsmakten, och vågar kanske inte säga ifrån själva när det blir fel.

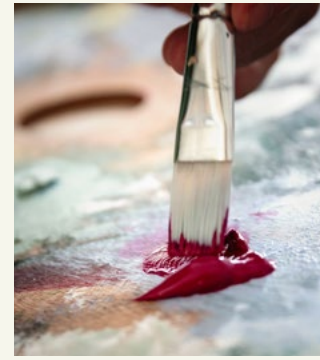
»Försvarsmakten är en bra arbetsplats på många sätt, men den har sina fel och brister. Därför är det viktigt att vi har en stark facklig organisation.«

ELINA MEYER UTSTRÅLAR självförtroende och lugn. Hon är påläst och har gått alla Officersförbundets centrala utbildningar. I dag jobbar hon själv med just facklig utbildning. Det är en del av hennes uppdrag som ombudsman. Hela utbildningssystemet i förbundet ska göras om och implementeras nästa år.

– Vi har försökt ta fram en modernare utbildningsplan. Till exempel har vi som mål att utveckla en del för våra medlemmar som är chefer. De får inte tillräckligt bra utbildning av arbetsgivaren när det gäller tillämpning av våra kollektivavtal. Eller hur lagen om anställningsskydd och MBL fungerar i Försvarsmakten. Nu har vi försökt ta fram ett utbildningspaket som ska hjälpa dem med det, och jag hoppas att det blir jättebra!

Och så till det där med vad en typisk ombudsman är i dag, 2019. Och i framtiden. För tillbaka till den gammaldags fackpampen vill ingen, det tror i alla fall inte Elina Meyer.

– Idealet är att en person som jag också kan vara den typiska ombudsmannen i Officersförbundet. Jag är kvinna, ung och soldat. Och det går bra att vara ombudsman som GSS, det är viktigt att visa det. Vi behöver verkligen någon som kan de här frågorna. Det är också en stor möjlighet att utvecklas personligen, att ta på sig ett fackligt uppdrag. ●

Elina Meyer,

Ålder: 26 år

Fackliga uppdrag:

Ombudsman på Officersförbundet. Tidigare facklig förtroendeman på heltid på P4 i Skövde, styrelseledamot i Officersföreningen Skaraborgarna med mera.

Bakgrund i korthet:

Uppvuxen i Lysekil och Lingbo i Hälsingland. Gjorde GMU vid P4 i Skövde. Utbildad Stri90-skytt. Stab/säkassistent på genomförandeavdelningen på P4.

Familj: Sambo.

Bor: Lägenhet i Skövde.

På fritiden: Tränar på gymmet, löptränar, målar tavlor och läser böcker.

En paus från träning och jobb. Målning är ett av Elinas stora intressen.

OFFICERSFÖRBUNDET

Fråga förbundet

Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

Har du en fråga?

Maila våra experter:

kansliet@officersforbundet.se

Foto: Jimmy Croona/Försvarsmakten

Med i Rals som SOU-student?

Hej! Jag läser andra terminen på SOU. Nu undrar jag om jag är tillgänglig när Rals ska genomföras på mitt hemförband, jag är ju fortfarande anställd där? Jag har hört olika från olika instanser.

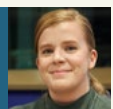

Svaret är tyvärr nej. Eftersom du är tjänstledig under studietiden så ingår du inte i lönerrevisionen. Däremot så skall ni, när ni kommer tillbaka till ert förband löneplaceras utefter lönerrevisionens förutsättningar, ex att lägsta lön för officerare 2019 är 25000 kronor. Utöver det så är det individuell lönesättning i Försvarsmakten. Behöver du ytterligare stöd finns din lokalförening till hjälp.

Patrik Larsson, ombudsman

Polis och GSS/T?

Jag jobbar idag som GSS/K men kommer till våren påbörja studier för att bli polis. Jag undrar om man kan vara GSS/T eller Reservofficer när man studerar eller är anställd som polis?

Du kan absolut vara både GSS/T och reservofficer under både dina studier och som anställd polis. Stöd för detta hittar du i Lag (2012:332) om vissa Försvarsmaktsanställningar. Detta gäller för i princip alla anställningar utanför Försvarsmakten.

Elina Meyer, ombudsman

Nytt jobb, ny lön?

Jag har sedan cirka en månad

tillbaka tagit en ny befattning som Gruppchef men har inte fått något besked om lön och jag vet inte vem jag skall prata med, kan ni hjälpa mig?

Det bästa stöd du kan få i dessa typer av frågor är hos din lokalförening, detta då processen kring lön kan skilja sig mellan förbanden. Vilken lokalförening du tillhör beror på vilket förband du tillhör. På officersförbundet.se under "om oss" kan du hitta samtliga av våra lokalföreningar och deras kontaktuppgifter.

Fredrik Norén, ombudsman

Borttappad faktura!

Jag betalar min medlemsavgift med pappersfaktura, men jag verkar ha slarvat bort den. Hur gör jag för att betala den innan det kommer påminnelser och eventuellt förseningsavgift?

Du kan logga in med BankID på "Mina sidor" på **officersforbundet.se**. Där kan du under fliken "Mina fakturor" se dina betalningsuppgifter. Har du kvar en äldre faktura kan du använda OCR-numret på den för att betala en annan månad. OCR-numret är kopplat direkt till ditt medlemskap. Ett tredje alternativ är att på din internetbank kopiera en tidigare betalning

såvida du inte har ändrat ditt medlemskap sedan den betalningen (exempelvis från aktiv till passiv medlem, eller fått förändrad medlemsavgift).

Carina Viklund, medlemservice

»Arbetsgivaren bestämmer om du måste ta ut all semester som överskrider semesterbanken.«

Sparad semester?

Jag har en fråga angående sparade semesterdagar. Om jag har en maxad semesterbank och nu inte vill ta ut några semesterdagar utöver vanlig semester över sommaren. Har jag då rätt att få ut de sparade dagar som tillkommer i pengar, istället för att tvingas ta ut mer semester innan årets slut? Det vill säga måste jag ta ut all sparad semester som överskrider semesterbanken? Eller kan jag få ut dom i pengar?

Arbetsgivaren bestämmer om du måste ta ut all semester som överskrider semesterbanken. Det görs i semesterplanen. Den semester som inte planerats in och inte kan sparas i semesterbanken utbetalas som semesterlön.

Patrik Larsson, ombudsman

Kansliet:

Förbundsdirktör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,
Fredrik Norén, Elina Meyer

Medlems- och försäkringservice:

Carina Viklund

Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

Kommunikationschef:

Fredrik Hultgren

Kommunikatör:

Jennie Timgren

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer:

Jonas Holmgren, Hampe Klein

Adress:

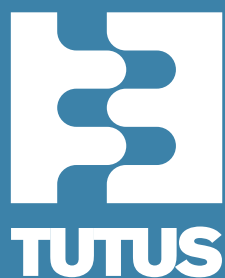
Officersförbundet
Box 5338 102 47 Stockholm

Telefon: 08-440 83 30

Fax: 08-440 83 40

E-post:

kansliet@officersforbundet.se

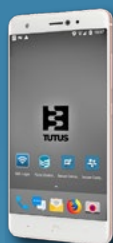

I nationens tjänst.

För skydd av hemliga och sekretessbelagda uppgifter.

VPN och brand-
väggar

Säker krypterad
smartphone

Kryptering av filer
och kataloger

Svensk säkerhetsteknologi, godkänd på nivån Restricted.

+46 8 551 102 30, info@tutus.se, www.tutus.se

B Posttidning

Avs: Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

ARCHER mobile howitzer Firepower for every mission

The modern battlefield is characterized by a multitude of threats and challenges. In order to improve survivability, combat units must be able to work together effectively. ARCHER represents the next generation of wheeled artillery systems, designed to keep up with fast-moving ground forces. With a firing range in excess of 50 km and 20 seconds in out of action, ARCHER provides powerful and swift support – for every mission.

Developed by BAE Systems in Karlskoga, Sweden.

www.baesystems.com

BAE SYSTEMS